

Møte torsdag den 18. november kl. 13.07President: **Berit Brørby**

Dagsorden (nr. 5):

1. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Siri Hall Arnøy og May Hansen om lov om endring i lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap. (Kjønnsnøytral ekteskapslov) (Innst. O. nr. 9 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:52 (2003-2004))
2. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i lov 13. juni 1997 nr. 53 om tilsyn med erverv i dagspresse og kringkasting (Innst. O. nr. 13 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 81 (2003-2004))
3. Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om oppheving av lov 18. juni 1971 nr. 79 om Norsk språkråd (Innst. O. nr. 6 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 83 (2003-2004))
4. Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsloven) (Innst. O. nr. 12 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 62 (2003-2004))
5. Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Norges Rederiforbund i forbindelse med tariffrevisjonen 2004 (Innst. O. nr. 11 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 10 (2004-2005))
6. Referat

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Odelstingets møte i dag. – Det anses vedtatt.

Presidenten foreslår Sigvald Oppebøen Hansen. – Andre forslag foreligger ikke, og Sigvald Oppebøen Hansen anses enstemmig valgt som settepresident for Odelstingets møte i dag.

Statsråd **Laila Dåvøy** overbrakte 5 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten: Representanten Øystein Hedstrøm vil framsette et privat forslag.

Øystein Hedstrøm (FrP) [13:08:11]: På vegne av representantene Olav Akselsen, Odd Roger Enoksen og meg selv vil jeg fremme et forslag om lov om endring i lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Siri Hall Arnøy og May Hansen om lov om endring i lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap. (Kjønnsnøytral ekteskapslov) (Innst. O. nr. 9 (2004-2005), jf. Dokument nr. 8:52 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Sonja Irene Sjøli (H) [13:09:49] (ordfører for saken): Jeg vil veldig kort redegjøre for komiteens flertallsinnstilling.

Dokument nr. 8-forslaget fra SV som vi nå har til behandling, omhandler en overgang fra ekteskapslov og partnerskapslov til en kjønnsnøytral ekteskapslov, der kjønnsnøytraliteten legges inn som et av premissene i en ny ekteskapslovgivning.

Et lignende forslag fra Sosialistisk Venstreparti var til behandling i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 29 for 2002-2003, Om familien – forpliktende samliv og foreldreskap, jf. Innst. S. nr. 53 for 2003-2004, hvor SV fremmet følgende forslag:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om lovendringer som juridisk likestiller ekteskap og partnerskap.»

Flertallet, bestående av Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet, oppfatter dette forslaget i prinsippet likt innholdet i det forslaget som vi behandler i dag, og som den gang, for mindre enn et år siden, ble nedstemt og kun fikk SVs stemmer.

Flertallet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet, viser til at spørsmålene og problemstillingene som er knyttet til forslaget om en kjønnsnøytral ekteskapslov og opphevelse av partnerskapsloven, ikke har vært drøftet i flere av partiene på Stortinget.

Det er en kjensgjerning at det er ulike oppfatninger om disse spørsmålene, ikke bare mellom partiene som er representert på Stortinget, men også innenfor de ulike partiene.

Flertallet viser til at en er kjent med at disse problemstillingene vil komme til å bli drøftet på landsmøtene til våren, i forbindelse med behandlingen av nye stortingsvalgsprogram. Flertallet ønsker derfor ikke å realitetsbehandle forslaget nå, og foreslår at det vedlegges protokollen.

Jeg regner med at de andre partiene redegjør for sine merknader og forslag.

Trond Giske (A) [13:12:00]: Saken vi har til behandling her, har en omfattende forhistorie. Kampen for anerkjennelse, respekt og likestilling for homofile og lesbiske har vært lang og i perioder svært hard. Det har vært en kamp først for legalisering, deretter for aksept, åpenhet, respekt og etter hvert lovmessig beskyttelse, og så en kamp for full likestilling.

Partnerskapsloven var et gjennombrudd i så måte. Endelig kunne homofile og lesbiske på samme måte som heterofile få adgang til å regulere lovmessig sitt forhold, gi beskyttelse for hverandre og ha de rettigheter som følger av det.

Tiden er moden for å ta et nytt skritt. Det er etter Arbeiderpartiets syn ikke lenger noen vektige argument som taler imot at man skulle la være å gi en full lovmessig likestilling for homofile i forhold til å regulere sitt samliv. Likevel har vi kommet til at en lovendring krever noen praktiske gjennomganger. Vi ønsker derfor å ha en utredning, slik at man får avklart f.eks. forholdet til de partnerskapene som allerede er inngått, og andre lovmessige sider ved saken.

En slik endring av lovverket vil ha noen praktiske konsekvenser, særlig knyttet til foreldrerett og adopsjonsrett. Det vil ha den praktiske konsekvens at et barn født inn i et homofilt ekteskap automatisk – hvis det da ikke er en tredjeperson som er en forelder – vil få begge partnerne som foreldre. Det er mulig allerede i dag, gjennom stebarns-adopsjon. Men vi har sett hvordan partnere opplever at det er vanskelig og tidkrevende å få den lovmessige, juridiske sikkerheten for sitt barn som alle foreldre ønsker seg.

Det vil også ha den konsekvensen at adopsjonsreglene blir endret. I så måte er det viktig å understreke at ingen har noen rett til å adoptere, som det av og til sies i debatter. Spørsmålet er om det at man er homofil, automatisk skal diskvalifisere for adgang til å søke om å få adoptere et barn. Vi mener at det bør det ikke. Paradokset i dag er at en enslig homofil faktisk kan få adoptere et barn, men hvis det er to som skal ta seg av barnet, får man ikke adoptere. Forstå det den som kan.

Vi diskuterer ikke om barn i Norge skal vokse opp med homofile foreldre. Det gjør mange barn allerede. Det vi diskuterer, er om disse barna skal få den samme lovmessige tryggheten og beskyttelsen som andre barn i Norge.

Det er flere måter å gjøre denne type lovendringer på, og det er grunnen til at vi ønsker en utredning. Vi har også forstått at enkelte partier ønsker litt bedre tid, en diskusjon i sine partier og eventuelle konklusjoner på landsmøtet. Slik var det også da partnerskapsloven ble vedtatt. Det var enkelte partier som fikk laget en utredning, mens bl.a. Høyre og Fremskrittspartiet var bundet til å stemme imot. Da lovforslaget kom, fikk man lov å stemme etter individuell overbevisning, og vi fikk et knapt, men viktig flertall i denne salen.

Det er en svært parallell prosess som går nå, og det er derfor vi ønsker å få en slik utredning, hvor man bl.a. vurderer en felles ekteskapslov. Men hvis Regjeringen mener at andre løsninger er bedre, kan man selvsagt presentere en vurdering og en gjennomgang av det.

Jeg har veldig vanskelig for å forstå at partier som skal ha dette til behandling på sine landsmøter til våren, ikke ser nytten av en gjennomgang, en grundig drøfting og en vurdering av de ulike alternativene. Nettopp de partiene som skal ha en slik diskusjon, må jo være de partiene som aller mest trenger en slik juridisk gjennomgang og å få belyst de ulike alternativene – fordeler og ulemper ved dem og hvilke virkninger de vil ha.

Jeg har jo registrert at Høyre-representanter har vært ute og støttet en slik juridisk likestilling. Jeg har registrert at Unge Høyre har vært aktivt på banen. Jeg håper at vi med denne debatten i dag kan få til uttrykk det flertallet som jeg tror faktisk eksisterer her i salen, og at vi kan få vedtatt at vi ønsker at Regjeringen skal presentere en slik utredning etter at landsmøtene er avholdt, slik at vi kan få vedtatt den lovendringen som tiden er høyst moden for å gjennomføre.

Jeg tar til slutt opp forslaget fra Arbeiderpartiet.

Presidenten: Representanten Trond Giske har tatt opp det forslaget han refererte til.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [13:17:23]: Dette kan fort bli en repriseforestilling i forhold til den debatten vi for kun en knapp times tid siden hadde i Stortinget. Nå var ikke representanten Giske til stede og deltok i den debatten, så jeg har forståelse for at han kanskje her utdyper sitt syn på dette noe mer enn det en del av oss andre vil føle behov for.

Jeg vil bare kort repetere fra den debatten, hvor jeg sa at det i Fremskrittspartiet er bred enighet om at vi er imot partnerskapsloven. Den er selvfølgelig vanskelig å oppheve, men vi trenger ikke å utvide den eller likestille den med ekteskapet som sådant. Det er faktisk slik at det er en forskjell mellom et homofilt par og et heterofilt par, og Fremskrittspartiet ser det som uproblematisk at dette avspeiles i lovgivningen. Samtidig ber vi om å bli tatt på alvor og trodd på at vi har respekt for dem som lever sammen med en person av det samme kjønn.

Vi sitter med en følelse av at et slikt forslag som dette er del av en salamitaktikk for å oppnå bl.a. muligheten for at homofile skal få adoptere. Ut fra vårt ståsted har vi programfestet at det er vi ikke tilhengere av. Det er flere grunner til det. For det første står det heterofile par i kø for å adoptere. Vi trenger altså ikke en slik ordning i systemene våre. For det andre sier de fleste landene som man adopterer barn fra, nei til å sende barn til homofile foreldre. Og for det tredje vet vi altfor lite om hvordan det å vokse opp med to omsorgspersoner av samme kjønn vil påvirke et barn. Man kan selvfølgelig si at alt ser greit ut etter fire–fem år, men vi vet ikke noe om langtidsvirkningene, over 20–30 år. Selvfølgelig er det mange homofile som er flotte omsorgspersoner, men vi i Fremskrittspartiet tror at barn har det best om de vokser opp med en mann og en kvinne som rollemodeller.

I dag er det også mange skilsmisser, og i den sammenheng er Fremskrittspartiet fokusert på å sørge for at den som ikke har den daglige omsorgen, ofte faren, skal ha rett til samvær med barnet. Vi har også et prinsipp i vårt

program – og vi har fremmet det her i Stortinget – at vi som hovedregel vil ha delt omsorg når et par går fra hverandre. Bakgrunnen for dette er at vi mener at barn har godt av å vokse opp med rollemodeller av forskjellig kjønn – vi tror det er bra å vokse opp med.

Vi har respekt for at flere partier i denne sal ikke har fått avklart dette spørsmålet nøye nok, og har derfor sluttet oss til å legge dette dokumentet ved protokollen. Men for Fremskrittspartiet er konklusjonen helt klar, uansett hva andre partier måtte komme til på sine respektive landsmøter.

May Hansen (SV) [13:21:27]: Jeg kunne ha lyst til å bruke, som jeg sa i mitt forrige innlegg, hele innlegget på å svare representanten fra Fremskrittspartiet. Jeg sier som jeg sa i forrige sak:

«Dette handler om menneskerettigheter, og det handler om diskriminering.»

Vi skal debattere et meget viktig forslag i dag, viktig både moralsk og juridisk, nemlig om innføring av kjønnsnøytral ekteskapslov. Debatten viser at dette er kontroversielt og følelsesmessig for mange. Flertallet i denne sal blir konfrontert med egne fordommer og vil mer eller mindre direkte eller indirekte si at en gruppe mennesker i Norge, nemlig de homofile, fortsatt ikke skal ha de samme menneskerettigheter som resten. Saken skal utredes, eller landsmøtene må behandle problemstillingen på vårparten 2005.

Vi i SV har stor forståelse for at de aller fleste partiene må drøfte innføring av kjønnsnøytral ekteskapslov. Men hvorfor da stemme forslaget ned? Dette forslaget, som det forrige forslaget, kunne i en hånd vending utsettes i komiteen og ikke bli behandlet før nettopp etter landsmøtene.

Vi klarer ikke engang å samles til et flertall for en utredning om innføring av en kjønnsnøytral ekteskapslov her i dag. Det er trist. Men jeg kan love at SV ikke vil legge vekk forslaget, selv om vi blir nedstemt her i dag.

Ikke-diskrimineringsprinsippet er et grunnleggende prinsipp når det gjelder menneskerettighetene. Opprettholdelsen av den norske ekteskapsloven, som diskriminerer etter seksuell orientering, er et brudd på retten til likebehandling.

Utgangspunktet og prinsippet for oss må være at alle mennesker skal ha de samme rettighetene. Det finner vi igjen i FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter av 1966 i artiklene 2, 17 og 26.

FNs menneskerettighetskomite har slått fast at konvensjonen også omfatter forbud mot diskriminering på grunn av seksuell orientering.

Både etter Amsterdamtraktaten artikkel 13 om opprettelse av det europeiske fellesskapet og etter artikkel 21 i EUs Charter om grunnleggende rettigheter skal diskriminering av seksuell legning bekjempes og være forbudt.

Kjønnsnøytral ekteskapslov finnes flere steder, bl.a. i Nederland, Belgia og deler av Canada. Ekteskapet er en måte å styrke familiens stilling i samfunnet på, noe denne komiteen er meget opptatt av. Vi er også opptatt av å lage trygge rammer for barna og de voksne. Vi i

SV er glade for at mennesker som er glad i hverandre, ønsker å markere dette gjennom ekteskap. Men når vi snakker om den homofile familie, er det tydeligvis ikke like viktig å skape tilsvarende trygghet – heller ikke for barna i en homofil familie. Ekteskapet er en god og trygg ramme for en god oppvekst og for et godt samliv i familien, sier Kristelig Folkeparti, men likevel nekter altså Kristelig Folkeparti homofile og deres barn denne tryggheten.

Jeg mener at det er helt uansvarlig å stenge de mange barna som i dag vokser opp med homofile foreldre, ute fra den trygge rammen som ekteskapet gir, og gjøre dem til gjenstand for en grov forskjellsbehandling og brudd på barnekonvensjonen.

Som lovgivere har vi et særlig ansvar for å sikre menneskerettigheter og bekjempe diskriminering. Det ligger mye visdom i ordene: Du skal ikke tåle så inderlig vel den urett som ikke rammer deg selv.

Jeg tar herved opp SVs forslag.

Presidenten: Representanten May Hansen har tatt opp det forslaget hun refererte til.

Ola T. Lånke (KrF) [13:26:03]: I forbindelse med behandlingen av familiemeldingen fremmet Sosialistisk Venstreparti forslag om en juridisk likestilling av ekteskap og partnerskap. Dette forslaget fikk kun SVs stemmer. Kristelig Folkeparti oppfatter dette forslaget som i prinsippet likt innholdet i forslaget om kjønnsnøytral ekteskapslov.

Spørsmålet om såkalt kjønnsnøytral ekteskapslov er av en slik karakter at jeg tror alle politiske partier bør foreta en grundig vurdering av det. Etter behandlingen i komiteen og den forståelse som er lagt til grunn i innstillingen, vil Kristelig Folkeparti støtte det forslag som er fremmet om å vedlegge dokumentet protokollen. Det innebærer at saken ikke er oppe til realitetsbehandling, og at det ikke blir noen videre debatt i denne omgang – derfor bare et svært kort innlegg fra min side.

Med tanke på den videre prosess, som vi da forstår vil komme, tillater jeg meg likevel å peke på et av hovedspørsmålene som berører hensynet til barna: Hva er til beste for barna? Svaret på det spørsmålet finner vi ikke ved synsing og ved å stille krav om rettigheter, men ved at det legges grundig forskning til grunn, og at det kan foregå åpen verdidebatt.

Kristelig Folkeparti var imot partnerskapsloven da den var oppe i Stortinget. Kristelig Folkeparti gikk den gang inn for en annen ordning av homofilt samliv, nemlig å regulere det innen rammen av lov om husstandsfellesskap. Det er viktig at mennesker som velger å leve sammen, opplever at samfunnet har et lovverk som regulerer plikter og rettigheter i forholdet. Dette handler om de voksnes rettigheter.

Lovverket om adopsjon handler imidlertid først og fremst om å sikre barnas rettigheter. Derfor er Kristelig Folkeparti imot adopsjonsrett for homofile. Dette har også støtte i FNs barnekonvensjon, der vi finner klare definisjoner av barns rett til både mor og far.

Eli Sollied Øveraas (Sp) [13:28:44]: SV reiser i Dokument nr. 8-forslaget spørsmålet om det er rimeleg at vi også i framtida skal behalde ekteskapet som ein rettsleg sett eksklusiv heteroseksuell institusjon. Dei ønskjer å endre dagens ekteskapslov slik at ho vert gjord kjønnsnøytral, samtidig som dei fremmar forslag om å oppheve partnarskapslova.

Eg vil presisere at ei slik lovendring vil medføre at ei rekkje andre lover må endrast. Det kan få konsekvensar for barnelova, folketrygdlova, bioteknologilova og adopsjonslova. Det er vel kjent for alle i denne salen at dette er eit tema som skaper debatt og engasjement blant folk flest, og det er også ei kjend sak at det er delt syn i mange politiske parti på dette området. Representanten Hansen frå SV skuldar representantane for å ha fordommar og opptre diskriminerande i forhold til homofile og lesbiske, fordi vi ikkje stør SV sitt Dokument nr. 8-forslag. Eg meiner at SV bør respektere at det er parti som ønskjer utgreiing før ein tek stilling til ei så omfattande endring av eksisterande lovverk som dette Dokument nr. 8-forslaget legg opp til. Eg nemnde ei rekkje lover som eg meiner det får konsekvensar for dersom forslaget frå SV blir vedteke, og for alt eg veit, kan det vere også fleire lover som må endrast.

Som sagt reiser dette etter Senterpartiet sitt syn å mange problemstillingar i forhold til etikk og jus at vi meiner det er naturleg at det blir nærare utgreidd, og vi har eit forslag som samsvarar med det.

Eg vil likevel presisere at Senterpartiet sitt forslag ikkje betyr ei forskottering av ein konklusjon. Vi ønskjer ein debatt, og vi ønskjer å delta i den debatten. Men skal vi kunne gjere det, er det viktig at vi får eit omfattande og godt utgreiingsmateriale, slik at vi har eit godt grunnlag for den vidare debatten.

Så vil eg ta opp forslag nr. 3, frå Senterpartiet.

Presidenten: Representanten Eli Sollied Øveraas har tatt opp det forslag hun refererte til.

May Britt Vihovde (V) [13:32:12]: Stortinget behandla tidlegare i dag spørsmålet om inngåing av partnarskap i trus- og livssynssamfunn, og Trine Skei Grande gjorde der greie for Venstre sin programpost der vi ønskjer ei felles juridisk ekteskapsinngåing i offentleg, sivil regi. I dette ligg m.a. same intensjonen som i det føreliggjande forslaget, ei lov som ikkje skil mellom heterofile og homofile par. Venstre deler difor forslagsstillarane sin intensjon, men kan ikkje stemma for det føreliggjande forslaget, som vi meiner er for dårleg både i innhald og i prosess. Det fører då heller ikkje til noko resultat, snarare tvert imot.

Eit parti har sjølv sagt rett til å fremja det som kan kallast demonstrasjonsforslag, men det er ikkje alltid det tener ei sak å bli nedstemt i Stortinget.

Som sagt også i den tidlegare refererte saka i dagens storting, har Venstre stor respekt for korrekt og grundig saksbehandling, ikkje minst i lovsaker. Direkte lovforslag i Stortinget tilfredsstiller sjeldan slike krav.

Dei to aktuelle sakene bør òg vurderast i samanheng, og det understrekar ytterlegare kvifor det føreliggjande lovforslaget ikkje bør vedtakast.

Vi har også respekt for at fleire parti treng å avklara desse spørsmåla internt, gjennom den pågåande programprosessen. Det er liten vits i å realitetsbehandla forslag som eit stort fleirtal ikkje er budd på å støtta, men som dei kanskje kan komma til å støtta om relativt kort tid. Det handlar om politisk handverk for å oppnå faktisk resultat, framfor markeringsbehov for eige parti.

Som regjeringsparti er Venstre meir oppteke av resultat enn av eigenmarkeringar, og av prosedyrar som varetek dei krava til saksbehandling, open debatt, høyringar etc. som vår forvaltning og vårt politiske system baserer seg på.

Vi vil sikkert få høyra at vi stemmer imot noko vi er for, men vi vil altså stå fast på desse prinsippa, og markerer dermed at vi ikkje støttar dårleg politisk handverk som vi meiner ikkje tener saka.

Som eg sa: Vi ser denne saka i samanheng med den saka vi tidlegare handsama i Stortinget tidlegare i dag. For å få ein god prosess vidare vil eg difor oppmoda Arbeidarpartiet om å gjera sitt forslag om til eit oversendingsforslag.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en tale tid på inntil 3 minutter.

Siri Hall Arnøy (SV) [13:35:00]: Jeg hadde ikke trodd at jeg skulle stå her og starte dette innlegget med å være helt enig med Kristelig Folkepartis representant i denne debatten. Men representanten Lånke har helt rett når han sier at svaret på spørsmål om barnas beste finner vi ikke ved synsing. Vi finner det ved forskning, og vi finner det ved å spørre de barna som faktisk har vokst opp med lesbiske og homofile foreldre i Norge, f.eks.

Jeg må tillate meg å arrestere representanten Knudsen litt når han sier at vi ikke vet noe om langtidsvirkningene. Jeg kjenner mennesker som er like gamle som meg selv som har vokst opp med foreldre av samme kjønn. Det er ikke slik at dette er et nytt fenomen, det eneste nye er at man tør si det i den offentlige debatten. Jeg lurer litt på når Knudsen mener vi kjenner langtidsvirkningene godt nok. Er det når de barna som i dag har vokst opp med lesbiske og homofile foreldre, har blitt besteforeldre, at vi kjenner langtidsvirkningene godt nok? Må vi vente i fem generasjoner? Måten representanten Knudsen uttrykker seg på, gir inntrykk av manglende kjennskap til de faktiske forholdene i saken.

De faktiske forholdene er at det er klart for enhver som ønsker å sette seg inn i den forskningen som faktisk finnes på dette området, at omsorgsevne ikke avgjøres av seksuell orientering. Da kan selvfølgelig de forskjellige representantene, hvis de ønsker å forklare hvorfor de er i den posisjonen de er i, si at man har gjort et dårlig politisk håndverk når man har fremmet det SV faktisk mener, og at man har et markeringsbehov. Folk kan si hva de vil. Vi er i den enkle situasjonen at for oss er dette et grunnleggende prinsipp, vi ønsker at det ikke skal være noen

forskjellsbehandling ut fra seksuell legning, fordi det ikke er noen grunn til det. Det finnes ikke noe saklig grunnlag for å si at hvem man elsker, skal avgjøre hvilke juridiske rettigheter man har, eller for å si at hvem man elsker, avgjør om man er en god forelder eller ikke.

Dette er en usaklig diskriminering, som det er på høy tid at vi får slutt på. Dersom andre vil hjelpe oss med det lovtekniske arbeidet, tar vi gjerne imot det. Jeg skulle ønske at dette ikke hadde kunnet bli en markeringssak for SV, jeg skulle ønske at andre hadde fremmet dette for mange år siden, jeg skulle ønske at det hadde vært umulig for oss å markere dette som en SV-sak, fordi vi ikke stod alene. Jeg er glad for at Arbeiderpartiet er tydelig på at de støtter intensjonen bak vårt forslag. Jeg er glad for at flere partier sier at de ønsker å diskutere og tenke seg om. Ja, igjen: Selv fra representanten fra Kristelig Folkeparti uttrykkes det et behov for at alle partier må ha en grundig vurdering. Dersom Kristelig Folkeparti ønsker å gå inn i denne debatten og faktisk forholde seg til den forskningen som finnes på området: velkommen. Jeg har intet behov for at dette skal være en SV-sak, for det er en selvfølgelig menneskerettighets sak vi snakker om. Og det håper jeg at det snart også vil være et flertall i denne sal for å innse.

May Hansen (SV) [13:38:02]: Til representanten fra Senterpartiet, det var akkurat det jeg sa i mitt innlegg: Jeg har stor forståelse for at man trenger utredninger, og at partiene må behandle denne saken. Det jeg kritiserte fra denne talerstolen, var at vi ikke kan samle oss om noen av de utredningsforslagene som ligger her, fra Senterpartiet og fra Arbeiderpartiet, for da hadde vi fått denne gjennomgangen.

Så til representanten fra Kristelig Folkeparti, som sier at barna har rett til en mor og en far. Et barn har rett til to foreldre, og det er faktisk sånn at mange homofile har barn. De har blitt gravide med ukjent far, så mange av disse barna har da to foreldre av samme kjønn. Det som står i Barnekonvensjonen, er at et barn har rett til to foreldre. En annen ting er: Sett at f.eks. jeg hadde en homofil søster som jeg ønsket skulle adoptere mine barn hvis jeg døde. Det har man ingen mulighet til i dag. Og det har vi faktisk sagt ganske mye om i forhold til barnevernsloven, som vi nettopp hadde en diskusjon på. Familien skal vurderes i ulike sammenhenger. Så dette handler kun om diskriminering fordi man er homofil, og det må man stå for. Dette gjelder menneskerettigheter og diskriminering.

Trond Giske (A) [13:39:54]: Jeg har utrolig vanskelig for å forstå logikken i innleggene fra Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet. Man snakker om hva som er best for barna, og derfor må man sørge for at lovgivningen sørger for at barna har en far og en mor og vokser opp med en mann og en kvinne. Nå er det ingenting som kan hindre folk i å være homofile, og så vidt jeg har forstått, har Kristelig Folkeparti heller ikke tenkt å forby det ved lov. Det er heller ingenting i loven som kan hindre homofile i å bo sammen, og så vidt jeg har forstått, skal heller ikke det forbys ved lov. Det er heller ingenting

som kan hindre homofile som bor sammen, i å få barn, og så vidt jeg forstår, skal heller ikke det forbys ved lov. Dermed kommer en i den praktiske situasjon at folk kommer til å vokse opp i Norge med homofile foreldre, uansett om Kristelig Folkeparti liker det eller ikke, og man har heller ikke tenkt å forby det. Da blir spørsmålet: Har man tenkt å gi de barna samme juridiske beskyttelse og vern og sikkerhet og trygghet som andre barn? Det er det praktiske spørsmålet Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet står overfor, ikke om barn skal vokse opp med homofile foreldre eller ikke, for det har man ingen mulighet til å regulere. Jo, man har jo det for så vidt, men det vil kreve politimetoder som jeg antar at Kristelig Folkeparti og Fremskrittspartiet ikke har tenkt å innføre i Norge. Og vi får jo ikke noe svar, vi får ikke svar på det med logikken, det skulle ha vært interessant å høre. Det gjelder partnerskap også; man synes det er greit at folk er homofile, man synes det er greit at homofile bor sammen, men man synes ikke det er greit at man bor i et forpliktende, varig samliv. Det synes jeg er et interessant standpunkt fra Kristelig Folkepartis side.

Så til det med oversendelse: Vel, vanligvis er det sånn at dersom statsråden varsler at hun har tenkt å gjøre det som Stortinget ber om, da gjør man det om til et oversendelsesforslag. Det har jeg ingen tro på at statsråden har tenkt. Jeg forstår ikke Venstre, og jeg forstår ikke dem i Høyre og eventuelt i Fremskrittspartiet som egentlig støtter dette, men som nå lar seg kneble av Kristelig Folkeparti. For det er det som skjer, selvsagt, dette er prisen for å sitte i regjering med Kristelig Folkeparti. Og det er greit at man av og til må betale en pris for å sitte i regjeringssamarbeid, om det gjelder landbruksstøtte eller konstantstøtte eller andre ting. Men når det gjelder grunnleggende menneskerettighetsspørsmål, synes jeg at man bør sette foten ned og si at her er det, for Venstre, f.eks., en grense som overtres. Det er man ikke villig til å gjøre.

Vi hører nå at Kristelig Folkeparti i ulike debatter sier at de har ingen planer om å oppheve partnerskapsloven, og det tror jeg på. Man har heller ingen planer om å gjeninnføre forbud mot kvinnelige prester, og sikkert heller ikke om å ta fra kvinner stemmeretten, som jo også var en kamp en gang i tiden. Man ser tilbake og sier at det var bra det ble som det ble. Jeg er helt overbevist om at om ti år, når en diskuterer dette, kommer en til å si at en har ingen planer om å endre ekteskapslovgivningen – det var bra at Arbeiderpartiet og SV fikk gjennomslag for det de kjempet for i stortingsalen i november 2004.

Kristin Halvorsen (SV) [13:42:57]: Jeg har nylig gått igjennom moderne norsk homohistorie, og jeg tror vi kanskje er i nærheten av et lite skritt i retning av å skrive en ny i dag, fordi alle disse skrittene er tatt ved at noen først har tatt det opp, som Arne Kielland gjorde i 1971, da han i en interpellasjon i Stortinget spurte om det ikke var på tide å oppheve forbudet mot homofili i straffeloven. Året etter var forbudet opphevet, mot Kristelig Folkepartis stemmer. Så hadde vi diskusjonen om hvorvidt homofile og lesbiske skulle være omfattet av vern mot diskriminering. Det startet ved et forslag som ikke umid-

delbart fikk flertall. Så gikk det litt tid, så fikk det flertall, mot Kristelig Folkepartis stemmer. Så startet jobben med partnerskapsloven. Det ble første gang tatt opp i et Dokument nr. 8-forslag i 1989. Det ble ikke oversendt til en ny regjering før den gamle, der Høyre var gift med Kristelig Folkeparti, var avgått – Syse-regjeringen. Så kom en ny regjering tilbake igjen med forslaget til en partnerskapslov, som helt parallelt til ekteskapsloven hadde alle rettigheter på plass, bortsett fra det som har vært temaet i dag: rett til kirkelig vigsel og rett til å bli vurdert som adopsjonsforeldre. Alle skritt i retning av mer likeverd mellom heterofile og homofile er tatt ved at man har gått noen hakk fram, så har flertallet kommet etter. Og det er det jeg tror vi gjør i dag også.

Det som er forstemmende med debatten, må jeg si er følgende: at det er lov for stortingsrepresentanter å slå rundt seg med såkalte vedtatte sannheter om hva som er barns beste, stikk i strid med all kunnskap og all viten vi har om dette. De som påstår fra denne talerstolen at det er bevist at det er barns beste i enhver sammenheng med én mor og én far, de tar feil. Barn som vokser opp med homofile foreldre, lever fullkomment lykkelige liv. Vi vet to ting om dem som kanskje er litt annerledes enn for andre barn. Vi vet at de er litt mer tolerante enn andre barn. Og hvis det er noe verden trenger, er det kanskje litt mer toleranse. Det er nå i hvert fall vår oppfatning. Så vet vi at de kan ha et problem med intoleranse fra andre barn og fra voksne. Da er det én ting som Stortinget og stortingsrepresentanter har å gjøre, og det er å være med og bekjempe intoleransen. Og hvis man skal starte med å bekjempe intoleransen, starter man med å si hva som er fakta: Det er at barn kan leve fullkomment lykkelig med homofile foreldre.

Ingen voksne har rett til barn. Men uansett seksuell legning skal man ha rett til å bli vurdert som forelder, for omsorgsevne har ingenting med seksuell legning å gjøre.

Inge Lønning (H) [13:46:44]: Hvis jeg hørte riktig, antydet foregående taler at hun ønsker å begrense yringsfriheten fra Stortingets talerstol. Jeg håper at det er en misforståelse, men vil gjerne ha det bekreftet for ordens skyld. Stortinget har nettopp behandlet yringsfriheten i sin store alminnelighet i Norge, og det er litt forbløffende hvis noen vil lage særregler om begrensning av yringsfriheten akkurat fra denne talerstol.

Det hender at store ord kan være formålstjenlige i politiske ordskifter. De litt voldsomme ordene som særlig Kristin Halvorsen og Trond Giske har svingt seg opp til, tror jeg er svært lite formålstjenlige. Som jeg sa i debatten i stortingsmøtet tidligere i dag om et annet Dokument nr. 8-forslag, er det i sin alminnelighet ikke noe godt tegn når et forslag utløser så mange debatter på én gang, hvorav noen kanskje har en nødvendig tilknytning til forslaget innhold, noen har en mulig tilknytning til forslaget innhold, og noen har definitivt ingen som helst sammenheng med det forslaget som foreligger til behandling. Det tyder på at grunnlaget for å føre et bredt politisk ordskifte er svært dårlig. Og når man i en komiteinnstilling ser så vidt mange forslag som er nesten lik

hverandre, er det også et tegn på at det ikke er en spesielt konstruktiv kommunikasjon som har vært utløst gjennom det forslaget som er lagt på bordet.

Det er også litt originalt, må jeg si, å lese at forslagsstillere konstaterer at gjeldende ekteskapslov er kjønnsnøytral, og derfor er det nødvendig å fremme et forslag om å gjøre den kjønnsnøytral. Det kan kanskje også være et lite arbeidsuhell, men i hvert fall er ikke logikken gjennomslagskraftig, for å si det forsiktig.

Ett problem er det som representanten Giske påpekte i sitt første, edruelige innlegg, at dersom dette forslaget blir vedtatt her og nå, vil det skape et rettslig tomrom, nemlig hva som skal skje med dem som etter gjeldende partnerskapslov har inngått partnerskap. Hvilken rettslig status ville de ha dersom Stortinget i dag avskaffet loven? Lovgivning med tilbakevirkende kraft praktiserer vi heldigvis ikke i Norge. Men det er en hel rekke andre juridiske problemer som jeg bare må be om at de partier som arbeider seriøst videre med dette, har med i bakhodet. Det er bl.a. forholdet til den lovendring Stortinget selv har foretatt for meget kort tid siden, som slår fast at anonymt farskap i Norge prinsipielt er forbudt, ut fra den tanke at et barn har en soleklar rett til så langt mulig å kjenne identiteten til begge sine biologiske foreldre.

Presidenten: Presidenten vil bemerke at å karakterisere andre representanters innlegg, enten de nå karakteriseres som edruelige eller ikke, burde faktisk representanten Lønning helst avstå fra.

Inge Lønning (H) (fra salen): Det kan ikke være galt å være edruelig, president.

Presidenten: Det får man være privat.

May Britt Vihovde (V) [13:50:33]: Eg har lyst til å utfordra Arbeidarpartiet og Trond Giske litt til, for i denne saka er det faktisk slik at Arbeidarpartiet og Venstre støttar intensjonen i forslaget, men vi støttar ikkje lovforslaget slik som det ligg føre. Arbeidarpartiet sitt forslag om ei utgreiing får ikkje fleirtal – det hadde det heller ikkje fått om Venstre hadde signalisert støtte til det. Dermed blir det faktisk nedstemt.

Som eg sa i mitt innlegg, ser vi denne saka i samanheng med den saka vi debatterte tidlegare. Vi kjem sjølv sagt som regjeringsparti til å jobba for at vår regjering skal sjå på dette. Men det blir litt vanskeleg når ein har eit forslag i Stortinget om ei utgreiing og det blir nedstemt. Det er bakgrunnen for at eg utfordrar Arbeidarpartiet og oppmodar dei til å gjera om dette til eit oversendingsforslag, slik at vi i fellesskap kanskje kan få jobba for å sikra gjennomslag for denne saka og sikra dei utgreiingane som trengst for dei vanskelege spørsmåla. Så eg vil igjen utfordra representanten Giske til å vurdere dette.

André Oktay Dahl (H) [13:52:08]: Jeg støtter saksordfører Sjølis holdning til prosess både her i salen og i det enkelte parti frem mot landsmøtene. Jeg synes en

prosess er ryddig i forhold til at man skal få avklart standpunkter i et spørsmål som er vanskelig for mange.

Personlig er jeg *for* en endret ekteskapslov og at alle skal ha mulighet til å bli vurdert som mulige omsorgspersoner via adopsjon. Det er det faktisk mange i Høyre som er. Men ettersom vi har et partidemokrati, har jeg respekt for at det skal gås noen runder internt i vårt parti, på vårt landsmøte og i programkomiteen, som muligens kan gi rom for at vi ved en senere anledning kan støtte denne typen forslag.

Høyre har ikke realitetsbehandlet spørsmålet. Jeg synes det er grunn til å si det. Høyre har ikke behandlet denne saken, som saksordføreren sa. Så vi bør ha en grundig debatt om dette i forbindelse med landsmøteprosessen vår.

Med på veien har jeg bare lyst til å stille et par spørsmål ut fra virkeligheten – for man trenger ikke forskningsrapporter for å stille et par spørsmål på basis av virkeligheten. Hvis man tar et eksempel med et barn som i flere år har vokst opp med fosterforeldre, har jeg store problemer med å se at det er hensynet til barnet som tilsier at de samme personene som har vært fosterforeldre og reelle omsorgspersoner i flere år, ikke skal kunne bli vurdert som reelle omsorgspersoner videre via en adopsjon. Det trenger jeg ikke forskningsresultater for å se.

Et annet spørsmål gjelder rolleforbilder. Det er jo ikke slik at homofile og lesbiske lever i et slags vakuum, bor helt alene og ikke har slektninger og familie av det annet kjønn som er reelle rolleforbilder. Man bor ikke på fire rom, låser døren og ikke lar barna treffe noen andre.

Til slutt er det også slik at flere er homofile, men de er ikke sterile.

Barna er der i dag. Da er spørsmålet om man ikke bør tenke over den typen praktiske eksempler fra virkeligheten, uansett hvilken konklusjon man trekker.

Dette er en type spørsmål som jeg i hvert fall for min egen del har tenkt å stille internt i partidemokratiet på veien i den demokratiske prosessen vi skal ha i Høyre. Jeg håper også at det er en type spørsmål som vil bli besvart på en god måte.

Men en prosess er fornuftig i de partiene som ikke har konkludert, og jeg viser igjen til det saksordføreren på vegne av komiteen og også på vegne av Høyre har sagt her i salen i dag.

Kristin Halvorsen (SV) [13:54:51]: I SV har vi respekt for at ulike partier kan ha behov for å diskutere saken, sette seg inn i fakta og konkludere, eventuelt konkludere med at man stiller sine representanter fritt i en sak. I denne typen spørsmål har det vært tradisjon for det i Stortinget.

Det jeg må si jeg forundres over, er det behovet enkelte representanter har for å argumentere formalistisk og ikke gå til det som er sakens kjerne, nemlig: Er vi snart der at man kan se bort fra seksuell legning hvis man skal vurdere en persons omsorgsevne?

Jeg må si at representanten Lønning var det beste eksemplet på å gjemme seg bak formalisme istedenfor å gå til sakens kjerne. Representanten Lønning vet jo utmer-

ket godt at mitt eller SVs ønske ikke er å begrense ytringsfriheten. Nei, dumskap kan ikke forbys, fordommer kan ikke forbys. Det er klart at alle som ønsker å spre homofobi morgen, middag og kveld, står fritt til å gjøre det, men vi som vet bedre, må bruke sjansen til å bekjempe det.

Jeg kunne godt tenke meg å spørre representanten Lønning om hva som er hans syn på saken. Er det slik at homofile bør ekskluderes fra å vurderes som omsorgspersoner, fordi de er homofile? Eller har vi snart kommet dit – etter at forbudet mot homofili ble opphevet, etter partnerskapsloven, etter at Norge har fått en homofil finansminister som lever i partnerskap, og som antakelig ikke har noen dårligere omsorgsevne enn det f.eks. jeg har – at det skal være mulig å se på en persons egenskaper og ikke seksuelle legning i utgangspunktet? Det skulle jeg gjerne ønske at representanten Lønning sa noe om.

Avhengig av hvordan Høyre diskuterer dette på sitt landsmøte, vil Høyres deltakelse i regjering med Kristelig Folkeparti eventuelt være det som kan begrense nye framskritt på dette feltet. For det var det som skjedde sist. Partnerskapsloven ble utsatt, muligheten for å få flertall for den ble utsatt fordi Høyre var i regjering med Kristelig Folkeparti. Da man endelig ble frigjort fra det ekteskapet – la oss bruke det ordet i dag – var det jo fritt for Høyre å vurdere saken på eget verdigrunnlag. Da er det interessant å få vite hva representanten Lønnings personlige overbevisning i saken er.

Det nydeligste innlegget som noensinne er holdt i spørsmålet om homofiles rettigheter, ble holdt av tidligere stortingspresident Jo Benkow i Lagtinget den 1. april 1993, da Lagtinget med én stemmes overvekt vedtok partnerskapsloven. Det betydde en frigjøring for fryktelig mange voksne mennesker. Nå kan Inge Lønning bidra til frigjøring for fryktelig mange barn.

Siri Hall Arnøy (SV) [13:58:11]: Først vil jeg tillate meg å rose representanten Lønnings mot, for det å gi uttrykk for en så dårlig fundert forvirring fra Stortingets talerstol som han gjorde i sitt innlegg, må jeg innrømme at jeg ikke hadde tort.

Men for å oppklare det han tar opp: Han sier at han blir forvirret over at forslaget sier både at ekteskapslov-givningen er kjønnsnøytral, og at det trengs en lovendring. Det er slik at det finnes både en lovtekst og forarbeider, som til sammen avgjør hvordan en lov skal forstås. Det er sannsynligvis også representanten Lønning kjent med. Situasjonen i dag er slik at selve lovteksten er kjønnsnøytral, mens det klart framgår av forarbeidene at loven er å forstå slik at ekteskapet er en eksklusiv heterofil institusjon. Dermed må Stortinget på en eller annen måte komme med nye forarbeider eller gi et nytt tolkningsgrunnlag, dersom Stortinget ønsker at loven skal forstås annerledes. Lovteksten i dag er kjønnsnøytral, men jeg tror ikke noen er i tvil om at dagens ekteskapslov like fullt er å forstå som en lov som er ment for ekteskap mellom en mann og en kvinne, ikke mellom en kvinne og en kvinne.

Så har jeg et lite spørsmål til representanten Vihovde i forhold til hennes ønske om at Arbeiderpartiet skal gjøre sitt forslag om til et oversendelsesforslag og be om en utredning. Det er da ikke slik å forstå at det at Stortinget avstår fra å instruere Regjeringen til å foreta en utredning, hindrer de regjeringspartier som måtte ønske det, i å kjempe for at Regjeringen på selvstendig grunnlag skal gjøre dette. Jeg har i hvert fall ikke forstått det slik. Det vi stemmer over her, er om Stortinget skal instruere en regjering og en statsråd som ikke viser noen vilje til å utrede spørsmålet om en kjønnsnøytral ekteskapslov, til å gjøre det – verken mer eller mindre.

Jeg registrerer også at representanten Lønning synes det er problematisk med forslag som reiser så stor debatt som vårt forslag har gjort. Jeg vil tvert imot hevde at det er et problem hvis et så grunnleggende menneskerettighetsspørsmål som spørsmålet om hvorvidt folk skal forskjellsbehandles etter seksuell legning, ikke reiser stor debatt i den offentlige debatten. Det er et problem om det er noe som kan forbigås i stillhet. Jeg ville vært skremt om det ikke hadde blitt stor debatt rundt vårt forslag, om det ikke hadde vært slik at mange fikk behov for å tenke seg om. Det eneste som etter mitt syn kunne rettferdiggjort at det ikke var stor debatt om et forslag om likebehandling, hadde vært om alle sa at selvfølgelig skal vi behandle folk likt.

Til sist vil jeg tillate meg å ønske representantene Dahl og Sjøli lykke til med landsmøtet. Jeg tror ikke dette blir siste runde om dette spørsmålet i denne sal. Jeg ser fram til den dagen vi virkelig kommer ett skritt videre, og håper det blir med Høyres hjelp.

Presidenten: Til orientering for representantene vil presidenten bare gjøre oppmerksom på at når det gjelder henstillingen om oversendelsesforslag, skal både forslagene nr. 1 og 3 oversendes Stortinget, så eventuell oversendelse må da gjøres i Stortinget.

Representanten May Hansen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

May Hansen (SV) [14:01:27]: Representanten Lønning er bekymret for den dårlige dialogen vi har i vår komite. Det var han også i Stortinget i saken om nesten samme tema.

Den dialogen vi har hatt i komiteen, er faktisk ganske viktig, og den kommer til å føre til noe framover. Jeg er overbevist om at dette forslaget blir vedtatt om ganske kort tid. Det er viktig å sette dette spørsmålet på dagsordenen.

Representanten Lønning var også inne på at vi har vedtatt dette med kjent sæddonor, og det har vi. Her har vi for så vidt støttet Høyre. Men det er ikke før ved 18 år at du får vite hvem som er din biologiske far. Som kjent sæddonor er du ikke juridisk far, og du har heller ikke foreldreansvar. Dette er å gi mange barn som lever i et familieforhold hos homofile par, de rettighetene som alle andre barn i dette landet har. Omsorgsevne er ikke avhengig av seksuell orientering. Det er det faktisk flere undersøkelser som viser.

Inge Lønning (H) [14:02:53]: Jeg tillater meg først å bemerke at jeg nok synes at forvirring og dumhet er tilstander som er alvorligere enn en tilstand av edruelighet – bare for at det skal være ført til protokolls.

Kristin Halvorsen ønsket å gå inn i en realitetsdebatt om en del spørsmål som – etter mitt skjønn – ikke er verken nødvendig eller mulig knyttet til det forslaget SV har fremmet, og som er gjenstand for debatt i denne sal.

Denne debatten, både den helt generelle debatt om hva diskriminering og menneskerettigheter er, og den mer begrensede debatt om f.eks. adopsjonsregler, har ingen nødvendig eller automatisk sammenheng med en endring av ekteskapsloven. Det jeg har påpekt, er at hvis man ønsker en ryddig politisk debatt i Stortinget – hvis det virkelig er det man er ute etter – og hvis man også ønsker en bred og seriøs debatt om begreper som «diskriminering og menneskerettigheter», er dette definitivt ikke måten å gjøre det på. Det er ikke et forslag om en kjønnsnøytral ekteskapslov som er det naturlige utgangspunkt og det naturlige innhold i en slik debatt. Man må nemlig se at hvis man her vil ta sitt utgangspunkt i et helt generelt og abstrakt ikke-diskrimineringsprinsipp, får man en hel rekke med problemer i fanget. Man får f.eks. det problem som Stortinget er velkjent med som lovgiver: Hvorfor diskriminerer vi samboende i forhold til ektefolk? Hvis man nå tenkte seg at SV fikk tilslutning til dette, ville det gjelde så vel samboende av samme kjønn som samboende av ulikt kjønn.

Jeg tror kanskje man skal tenke seg om flere ganger om det er spesielt hensiktsmessig å starte med et så abstrakt og generelt ikke-diskrimineringsprinsipp, for hvis man skal forfølge det på alle lovgivningens områder, vil man få beskjefligelse for veldig mange år fremover. Det er ikke sikkert at man noensinne vil komme til veis ende med et så abstrakt ikke-diskrimineringsprinsipp, bl.a. fordi man støter på en hel rekke forhold i denne verden som ikke lar seg forandre gjennom parlamentariske flertallsvedtak, verken i Stortinget eller i noen annen nasjonalforsamling.

Presidenten: Representanten Kristin Halvorsen har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Kristin Halvorsen (SV) [14:06:10]: Dette er et veldig lite abstrakt forslag, og det er ikke ment som et systemsettingstiltak for representanten Inge Lønning. Det er ment som en helt presis lovendring i forhold til det ene poenget som nå hindrer likestilling mellom homofile og lesbiske og heterofile, nemlig den individuelle retten det er å inngå et ekteskap, og for alle praktiske forhold dreier det seg om to unntak som partnerskapsloven har gjort i forhold til ekteskapsloven, for øvrig er de helt parallelle. Det ene dreier seg om kirkelig vigsel, og det andre dreier seg om retten til å bli vurdert som adopsjonsforeldre.

Jeg kommer ikke i løpet av dagen i dag til å lykkes med å få Inge Lønning til å si hva han egentlig mener i spørsmålet om adopsjon, men han tar helt feil når han med brask og bram konstaterer at dette ikke er den måten

man kan vinne homokampen på. Tvert imot: Det er slik man har flyttet steiner i kampen for likebehandling og likeverd mellom homofile og lesbiske og heterofile – ved først å fremme et forslag, og så kommer flertallet etter. Det er det vi gjør i dag: Vi fremmer et forslag som er kontroversielt. Debatten kommer til å gå i Høyre. Det er ikke langt unna at denne siste resten av uverdlig diskriminering på bakgrunn av seksuell legning blir fjernet – det følger jeg meg sikker på – uten Inge Lønning.

Presidenten: Trond Giske har også hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Trond Giske (A) [14:07:48]: Etter mitt syn har dette vært en glimrende anledning til nettopp å gi uttrykk for hva man mener om den juridiske situasjonen for barn som vokser opp med homofile foreldre, og som ikke har den tryggheten som andre barn har, og hva man skal gjøre med det.

Vi konstaterer at den nåværende presidenten fra Høyre ikke på samme måte som en tidligere president fra Høyre benytter denne anledningen til å slå et slag for økt likestilling og antidiskriminering.

Jeg forstår innvendingene om at det skaper juridiske komplikasjoner, men nettopp derfor har Arbeiderpartiet fremmet et forslag om en utredning av dette. Hvis man ønsker å få klargjort dette på en ryddig og ordentlig måte, finnes det ikke noe bedre apparat enn å bruke regjeringsapparatet til å få en slik utredning, og dermed kan man stemme for det.

Jeg forstår at noen har problemer med vårt forslag fordi man mener at det slår fast i hvilken retning dette skal gå. Jeg vil oppfordre Venstre og eventuelt andre, fra Høyre – vi skal også selv ta det med oss før odelstingsvoteringen over disse ulike forslagene – til å stemme for Senterpartiets forslag, som oppfattes som et nøytralt utredningsforslag. Det er bedre å få vedtatt *det* enn ikke å få vedtatt noe. Det bør også både Høyre og Venstre tenke igjennom.

Presidenten: Inge Lønning har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Inge Lønning (H) [14:09:25]: For ordens skyld skal jeg bekrefte at Kristin Halvorsen har rett i sin arbeidshypotese. Jeg lar meg ikke overbevise av høyrøstede proklamasjoner uten tenkning bak.

La meg også presisere, siden representanten Giske nå vil føre anegalleri over stortingspresidenter fra Høyre, at det paradoksale er at det eneste juridiske innholdet i det Dokument nr. 8-forslaget som er lagt frem, er et forslag om å oppheve nettopp den lov som man skryter opp i skyene, og som man berømmer Jo Benkow for å ha gått inn for. Det eneste juridiske innholdet i dette forslag er å oppheve denne etter sigende helt fortrinnlige lov.

Presidenten: Siri Hall Arnøy har hatt ordet to ganger og får ordet til en kort merknad begrenset til 1 minutt .

Siri Hall Arnøy (SV) [14:10:30]: En misforståelse blir ikke mer korrekt om den gjentas, heller ikke om man unngår å høre på forklaringer og oppklaringer. Det er altså slik at dagens ekteskapslov, til tross for at teksten er kjønnsnøytral, ut fra lovens forarbeider klart er å forstå som en lov om ekteskap eksklusivt mellom en mann og en kvinne, ikke mellom to menn eller mellom to kvinner. At representanten Lønning ikke får med seg at det at Stortinget endrer premissene for hvordan lovgivningen skal forstås, også har en juridisk funksjon, får stå for hans regning. Men faktum er at det er et høyst reelt forslag om en klar endring av det norske lovverket vi skal ta stilling til i dag. Vi tar stilling til om ekteskapet skal være for alle eller bare for heterofile. Det er et faktum som representanten Lønning kan velge å forholde seg til eller ikke, men det er slik at forarbeidene er en del av hvordan loven skal forstås.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 76)

Da er vi kommet til sak nr. 2 på dagsordenen.

Saken som ligger til behandling, har ikke ligget ute i den reglementsbestemte tid, dvs. 48 timer.

Med hjemmel i forretningsordenens § 32 vil presidenten foreslå at Odelstinget likevel behandler denne saken nå. – Ingen innvendinger er kommet mot presidentens forslag, og det anses da som vedtatt.

S a k n r . 2

Innstilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om endringer i lov 13. juni 1997 nr. 53 om tilsyn med erverv i dagspresse og kringkasting (Innst. O. nr. 13 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 81 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 10 minutter til sakens ordfører, 5 minutter til hver av de øvrige gruppene og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Magnar Lund Bergo (SV) [14:13:25] (ordfører for saken): Saken vi har til behandling, heter formelt lov om endringer i lov av 13. juni 1997 nr. 53 om tilsyn med erverv i dagspresse og kringkasting, i vårt arbeid til daglig omtalt som medieeierskapsloven. Formålet med denne loven er å fremme ytringsfriheten, de reelle ytringsmuligheter og et allsidig medietilbud ved å hindre urimelig konsentrasjon av eierskap i mediene.

19. mars i år la Regjeringen fram St.meld. nr. 26 for 2003-2004, der den går inn for å grunnlovfeste det såkalte infrastrukturkravet, dvs. et krav om at staten aktivt

skal medvirke til at individ og grupper faktisk har mulighet til å ytre seg. Dette innebærer at staten har plikt til å legge til rette for kanaler og institusjoner og for en åpen og opplyst samtale. En slik plikt er knyttet til hovedargumentene for ytringsfriheten; sannhetsargumentet, demokratiargumentet og autonomiargumentet.

Ved behandlingen av St.meld. 57 for 2000-2001 var Stortinget enig i Regjeringens mediepolitiske hovedmål, å sikre ytringsfriheten som en forutsetning for et levende folkestyre.

Departementet viser videre til artikkel 10 i Den europeiske menneskerettskonvensjonen som innebærer en plikt for styresmaktene til å sikre meningsmangfold og pluralisme i media av hensyn til nettopp ytringsfrihet og demokrati.

Gjennom å vise til disse vedtak og ideer vil det være en naturlig følge å slå fast at det er et offentlig ansvar å sikre mot eierkonsentrasjon i media i den grad slik konsentrasjon kan true mediemangfold og ytringsfrihet. Så vil vi se at om de fleste av oss er enig i dette, er vi ikke nødvendigvis enig i hvilke konsekvenser dette får i omformingen i praktisk politikk.

I forarbeidet har departementet gjennom flere høringsinstanser bedt om særlige synspunkt på en del spørsmål, som f. eks.:

- om en regel om multimediekonsentrasjon på regionalt nivå bør gjelde for fjernsynsmarkedet
- hvilke prinsipper som bør ligge til grunn for regioninndeling etter medieeierskapsloven
- om hjemmelen til å fastsette regioninndeling i forskrift bør ligge hos Kongen eller tilsynsorganet
- om NRK bør regnes inn i markedet for radio og fjernsyn på nasjonalt nivå
- om det bør fastsettes en egen regel for eierskap innenfor flere mediemarkeder
- om loven bør utvides til også å gjelde for elektroniske medier

Med forskjellig tilslutning fra forskjellige partier kan jeg vel konkludere med at Regjeringen har skaffet seg flertall for de fleste av sine forslag i proposisjonen.

Fremskrittspartiet var tidlig ute i prosessen og varslet at de ville støtte alle forslag som gikk i retning av liberalisering. På den annen side er det vel ingen stor overraskelse at de forslag som kan ses på som ønske om regulering av markedet, har fått støtte av de andre opposisjonspartiene, SV, Senterpartiet og Arbeiderpartiet.

Det er ulike oppfatninger både i mediebedriftene selv og blant partiene om viktigheten av eierskapskontroll for å verne om ytringsfrihet og mangfold. I den sammenheng blir det pekt på at norske medieeiere er profesjonelle eiere, og at det er betryggende og institusjonalisert avstand mellom eierutøvelsen og redaksjonene. Jeg mener det er fullt mulig å dele disse oppfatningene og samtidig peke på at eierskap spiller en direkte og sentral rolle gjennom at det er styrene i de enkelte bedriftene som ansetter redaktøren. Dersom en tar seg bryet med å se utover Norges grenser, finner en raskt eksempler på at enkeltpersoners dominans i det private medieeierskapet skaper problemer og står i grell motsetning til våre ønsker om

mangfold og pluralisme både når det gjelder eierskap og ytringer.

Situasjonen i Norge er preget av en slags balanse med tre store avishus, Schibsted, Orkla og A-pressen, som alle de senere år har utviklet seg til mediebedrifter, der også andre medier, som f.eks. fjernsyn, radio og internettportaler, er en stadig viktigere del av forretningsvirksomheten. I tillegg har vi selvfølgelig NRK med sin dominerende rolle både når det gjelder radio og TV, og også – mot SVs stemmer – snart distributør sammen med TV 2 som eier av det digitale bakkenett. Man bør vel også ta med Telenor som en stadig viktigere aktør og eier i markedet.

I proposisjonen forholder man seg til tre nivåer når det gjelder regulering: det lokale, det regionale og det nasjonale nivå.

Slik jeg ser det, har det vært greit å gjøre vurderinger når det gjelder det nasjonale nivå. Det kommer jeg tilbake til senere. Etter min mening har det vært mer problematisk både å vurdere forslag og konsekvenser når det gjelder lokalt og regionalt nivå, dette fordi disse nivåene ikke er definert eller klarlagt i proposisjonen. Selv mener jeg det er svært problematisk å vedta prosentgrenser for regulering for en størrelse som for oss er ukjent. Konsekvenser av en slik prosentsetting er det selvfølgelig umulig å forutse, fordi man ikke kan gjøre noen slags beregninger for hvordan denne vil slå ut.

Jeg innser, svært overrasket, at SV er alene om å se dette som noe problem. Selv mener jeg det er en fordel at vi som folkevalgte representanter har mulighet for å vurdere konsekvensene av de vedtak vi gjør. Når vi likevel velger å stemme for de forslag som foreligger fra Regjeringen om lokalt og regionalt nivå, er det i erkjennelsen av at vi ikke har andre partier med oss i våre vurderinger, og at departementet på direkte spørsmål om disse størrelser ikke vil gi noe svar. Derfor har SV forslag om at Regjeringen kommer tilbake til Stortinget innen to år med en synliggjøring av medieutviklingen når det gjelder alle medier på lokalt og regionalt nivå.

Litt av den samme problemstillingen mener jeg gjør seg gjeldende for regulering av lokalt nivå. Alle utenom SV og Arbeiderpartiet mener de ikke trenger en presisering av lokalt nivå, fordi det ikke er foreslått eierbegrensninger på dette nivået. Selv mener jeg det er problematisk å frasi seg muligheter til regulering, nettopp fordi lokalt nivå ikke er definert. Hva om lokalt nivå f.eks. defineres som fylke? I flere fylker, f.eks. i mitt hjemfylke, Buskerud, ser vi nå konturene av en dominerende mediebedrift som vokser seg stadig større – ikke bare i avis, men også i TV, radio og internettportaler. Det begynner å få konturene av et monopol. Den samme tendensen ser vi mange andre steder, og selv setter jeg et stort spørsmålstegn ved om dette er en utvikling vi faktisk ønsker, om dette er en utvikling som er egnet til å oppfylle våre idealistiske målsettinger om ytringsfrihet og mangfold.

Til det regionale nivå, som heller ikke er en definert størrelse i proposisjonen, og som heller ikke har latt seg definere på direkte spørsmål om dette til departementet: Til nå har reguleringer på dette nivå bygd på en skjønns-

(Lund Bergo)

messig inngrepshjemmel, og slik sett har jo nettopp muligheten for å utøve skjønn ikke nødvendiggjort behov for en nærmere definisjon av størrelsen på en region.

Med de vedtak som nå blir gjort, vil det bli en eierskapsgrænse på 60 pst. av det regionale dagspresseopplaget. I innstillingen står det:

«Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, mener derfor den beste løsningen er at Kongen får fullmakt til nærmere å fastsette forskrifter på området.»

Når vi da likevel gir aksept for en slik løsning med vår stemmegivning i dag, er det som en erkjennelse av at dette er den eneste løsningen i dagens situasjon for å etablere en eierskapsgrænse på regionalt nivå, noe vi ønsker. SV er sånn sett alene om å mene at vi ved å fastsette en prosent burde ha mulighet for å se konsekvensene av en slik fastsettelse, altså ved konkret å definere hva slags område en region er i denne sammenheng.

Det legges videre til grunn at når man regner ut prosenter av dagspressemarkedet i det som måtte bli definert som region, støtter flertallet departementets tilnærming. Det betyr konkret at riksaviser ikke skal tas med i beregningsgrunnlaget. Noen høringsinstanser mener også at fjernsyn/radio og seer- og lyttertall burde legges til grunn for reguleringer på regionalt nivå. Personlig deler jeg et slikt ønske, men aksepterer Regjeringens begrunnelse om at det pr. i dag ikke finnes sikre eller gode nok tall for å gjøre slike beregninger. For å kunne gjøre vurderinger av dette senere fremmer derfor SV forslag om at Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med egen sak om eierskapsbegrensning på regionalt nivå.

Så til det nasjonale nivået. Regjeringen har en intensjon om minst tre uavhengige, private mediehus i Norge, av hensyn til konkurranse, og de foreslåtte reguleringer må ses i lys av dette. I dag går grensen for eierskap i enkeltmedier ved 1/3. Regjeringen foreslår at denne heves til 40 pst. Det er en klar liberalisering, og får følgelig støtte, som varslet, fra Fremskrittspartiet. SV, Senterpartiet og Arbeiderpartiet ønsker å beholde dagens grænse på 1/3. Vi kan ikke se at en heving til 40 pst. kan forklares ut fra motiv om å ha tre uavhengige mediehus, mangfold eller ytringsfrihet. Tvert imot, den eneste forklaringen jeg kan se, er nettopp å etterkomme giganten Schibsteds ønske om å bli enda større. At Høyre og Fremskrittspartiet synes dette er i orden, overrasker meg ikke, men at dette er god Kristelig Folkeparti-politikk, har jeg vanskeligere for å forstå. Men det har de jo selv anledning til å begrunne senere i dag.

Vi fremmer derfor felles forslag med Senterpartiet og Arbeiderpartiet om nasjonale eierskapsbegrensninger i dagspresse, fjernsyn og radio. Det kunne vært hyggelig om noen fra Kristelig Folkeparti tok en ny vurdering av disse forslagene.

Det er videre foreslått en lovfestet grænse på kryss-eierskap mellom store selskap til 10 pst. Det har også vår støtte.

Med dette fremmer jeg SVs forslag og de forslag SV er med på i innstillingen.

Sigvald Oppebøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Magnar Lund Bergo har teke opp dei forslaga han refererte til.

Trond Giske (A) [14:23:52]: Det vi diskuterer i dag, er lovtekster og paragrafer, men det dreier seg i realiteten om store ting. Det dreier seg om et regelverk, et rammeverk for å få demokratiet vårt til å fungere best mulig. Det dreier seg om å legge til rette for ytringsfrihet, et mangfold av meninger, en mulighet for å komme til orde og en mulighet for folk til å skaffe seg informasjon gjennom mange uavhengige og ulike kilder med ulike vurderinger og prioriteringer. Et slikt mangfold er et grunnleggende fundament for en fungerende meningsbrytning og et godt demokratisk samfunn.

En viktig faktor i en slik regulering er å sørge for et mangfold av eierskap. Det diskuteres hvorvidt eierskap har noen betydning for mangfold, og om mangfold i eierskap er en forutsetning for mangfold i ytringer. Kan ikke redaktørens frihet, redaktørens lovfestede rett til selv å bestemme hva som skal stå på trykk, være en sikker nok forankring for å sørge for at vi får det mangfoldet vi ønsker oss. Men i realiteten er det en klar sammenheng mellom en eier, et styre og en redaktør. I en grunnleggende konflikt mellom redaktøren og eieren av et medieorgan vil alltid eieren vinne. Derfor er det viktig og riktig å regulere eierskapet på den måten at vi sørger for et mangfold, og at ikke én eller noen få aktører sitter med kontrollen over de fleste kanalene for informasjon og meningsutveksling i et samfunn. De aller fleste land som vi kan sammenligne oss med, har slik regulering. Land som vi ofte ser på som mer liberalistiske enn vårt eget, f.eks. USA, har sågar en strengere regulering av denne typen spørsmål enn det selv vi legger opp til i dag.

Samtidig er det viktig at loven legger til rette for en god forretningsmessig virksomhet. Vi er et lite land, vi er et lite språkområde, og det er ikke overalt i landet mulig å ha et slikt mangfold som vi helst skulle ønsket oss. Mange steder bor det rett og slett ikke mange nok folk, eller det er ikke et stort nok næringslivsgrunnlag til å få det annonsevolum som kreves for å få en slik virksomhet til å gå rundt. Selv med viktige og store støtteordninger fra staten, hvor momsfrirket er den suverent største, og som for øvrig blir større nå etter at momsen øker, og produksjonsstøtten, som dessverre står stille, men som også er en viktig ordning, er det ikke bestandig slik at man kan ha flere aviser på et lite sted. Derfor må loven finne en balanse mellom hensynet til mangfoldet og hensynet til at man skal kunne drive godt forretningsmessig.

Arbeiderpartiet synes Regjeringen med sitt lovforslag stort sett har funnet en ganske god balanse mellom de to hensynene. Vi er enig i at man opphever eierskapsreguleringen på det lokale nivået. Vi er enig i at man finner fornuftige ordninger på et regionalt nivå, presiserer at det må være større enn fylke, at man ser på andre områder. Vi er også enig i at dette er inndelinger som Regjeringen må gjøre, det ville være uhensiktsmessig om Stortinget

skulle gå inn og detaljere den type ting. Vi er også fornøyd med at man nå får en regulering av multimedieeierskap. Det er en sammenheng mellom at man eier aviser, TV og radio og formidler sin nyhetsproduksjon gjennom forskjellige kanaler, og det hensynet til mangfold som vi ønsker. Mange steder er det kanskje radioen som er alternativet til den ene avisen man har.

Samtidig mener vi at det også er viktig forretningsmessig for en del av mediehusene nettopp å kunne formidle nyhetsproduksjonen sin gjennom ulike kanaler, og igjen er det da viktig med en balanse.

Der vi ikke har kommet til samme konklusjon som regjeringspartiene, er når det gjelder hvor mye av det totale markedet én aktør kan kontrollere på nasjonalt plan. En heving av grensen fra 33 til 40 pst. synes vi ikke er en riktig vei å gå. Vi synes også at det bryter med den logikken som proposisjonen ellers kommer med, fordi man understreker veldig at man ønsker et treaktørprinsipp. Da må det også være en mulighet for de tre aktørene å ha det samme vekstpotensialet og kunne komme på samme nivå. Det man nå i realiteten gjør, er at man sier at én aktør kan komme opp på 40 pst. Da er det veldig vanskelig å se for seg at de to andre skal kunne bli like store, for det blir til sammen 120 pst., og så stort er dessverre ikke mediemarkedet i Norge. Den logiske konsekvensen av et treaktørprinsipp hadde vært å beholde 33 pst. Og jeg mistenker at proposisjonen er skrevet nettopp ut fra den logikken, men at kompromisser og forhandlinger internt mellom partier som kanskje ønsker 33 pst., og andre som kanskje ønsker 49 pst., har gjort at det ene punktet ikke stemmer med resten av logikken. Det er synd, fordi det er det som ville ha vært det logiske resultatet.

Jeg synes også at det mangler en viss logikk i forhold til at de to andre aktørene ikke skal kunne kjøpe andeler i hverandres konsern, for slik som jeg leser loven, kan det ikke være til hinder å kjøpe deler av konsernet i form av enkelte aviser, og dermed er jeg litt usikker på hvordan dette i praksis vil slå ut.

Jeg understreker også det vi sier i innstillingen om at samarbeidsavtaler ikke omfattes av loven. Hvis samarbeidsavtaler helt klart er laget for å omgå ervervsituasjoner, vil de selvsagt bli omfattet av loven, men for øvrig må samarbeidsavtaler om redaksjonelt stoff være redaktørens ansvar og derigjennom ikke reguleres av en eierskapslovgivning.

Sonja Irene Sjøli (H) [14:30:04] (komiteens leder):

Ytringsfrihet og demokrati er bærende hensyn i vårt samfunn. De muligheter vi har som borgere til å ytre våre meninger, er nødvendige forutsetninger for at vårt demokrati skal fungere. Demokrati er altså avhengig av at det finnes tilgjengelige arenaer for offentlig samtale. Det kan være aviser, det kan være magasiner, radio, TV eller Internett – kort sagt hele det feltet som vi kaller for medier.

Medieområdet har vært i sterk omlegging gjennom de siste 40 årene, og er etter at den nye teknologiske tidsalderen for alvor ble et faktum, inne i en rivende utvikling, der nye kommunikasjonskanaler stadig ser dagens lys.

Hva betyr f.eks. ikke mobiltelefonen som informasjonsbærer i dag?

Høyres syn i forhold til lovgivning og regulering på medieområdet er forankret i en lang historisk tradisjon som forteller om de frie mediers dynamiske rolle i utviklingen av de vestlige demokratier slik vi kjenner dem i dag. Pressens, eller mediens, reelle uavhengighet i forhold til staten eller andre offentlige myndigheter berører et av de mest sentrale punkter i vårt demokrati. For Høyre er det derfor et ufravikelig krav at det alltid må være et stringent skille mellom maktøverne, dvs. staten, og de frie medier.

Dagens trusselbilde mot den levende offentlige debatten i vårt land er antakelig ikke sensur og faktisk undertrykkelse av redaksjonene, slik vi kjenner det fra totalitære regimer. I vårt samfunn er det nok snarere de økonomiske og lovmessige forhold som kan skape avhengighet og uheldige lojalitetsbånd mellom stat, politiske partier og mediene. Lovreguleringer, eksempelvis i forhold til eierskap, og økonomiske virkemidler, slik som pressestøtte, er derfor forhold Høyre vil være særlig aktsomt overfor.

Høyres utgangspunkt er at mediene ideelt sett bør kunne utvikle seg fritt uten særlovgivning rettet mot seg, og i praksis betyr dette innenfor de generelle spilleregler som konkurranseloven gir.

Når Høyre allikevel ved denne korsvei støtter Regjeringens forslag til en ny eierskapslov for mediene, er det fordi vi heller ikke er blinde for at en for stor eierskapskonsentrasjon vil være uheldig for det mediemangfoldet som vi ønsker. Tidligere utredninger, eksempelvis Ytringsfrihetskommisjonens innstilling, og de vurderinger som også er gjort i proposisjonen, viser at det er uklart hvordan dagens konkurranselovgivning faktisk vil virke i forhold til utviklingen innenfor medieeierskap i vårt land. Med de rammer som nå settes, vil det fortsatt være godt rom for vekst. Dette skulle også tilsi at norske eierskap vil bli berørt av markedsmessige forhold av interesse for konkurransemyndighetene. Det vil være av stor interesse å se hvordan konkurranseloven og eierskapsloven faktisk vil fungere i forhold til hverandre. Høyre vil i årene som kommer, følge nøye med på utviklingen både av dette og av praktiseringen av eierskapsloven isolert sett.

Særlig vil vi følge med på utviklingen i regionene. Etter Høyres syn er framveksten av regionale mediehus med lokal bærekraft til utvikling også innenfor nye medier et viktig bidrag til mediemangfoldet i framtiden. Kompliserte ordninger for regulering slår ikke alltid ut som forutsatt, og det er her ingen grunn til å legge skjul på at Høyre kunne ha ønsket en større romslighet i reguleringen enn det Regjeringen har falt ned på.

Høyre ønsker en økonomisk livskraftig mediebransje, og mener dette er en viktig forutsetning for mangfold og ytringsfrihet. Vi ønsker å understreke mediens frie stilling og redaktørens suverenitet i forhold til innholdet. Høyre ønsker derfor en lovfesting av redaktørplakaten, og vil støtte dette når en slik sak blir fremmet for Stortinget.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [14:34:44]: Det er for meg et paradoks at flertallet i denne sal mener at konkurranse-loven kan regulere konkurransen i alle bransjer, utenom i media. Da Stortinget i vår behandlet konkurranse-loven, var alle partier enige om at dette var et utmerket instrument for å regulere og sørge for konkurranse. Selv anti-konkurranseparti nr. 1, SV, sa positive ting om konkurranse-loven og dens påvirkninger i de merknader og de innlegg som ble holdt om loven.

Et enstemmig odelsting la også inn forbrukerhensyn i loven som et av lovens hovedformål da vi behandlet konkurranse-loven. Det er altså slik at konkurranse-loven også skal kunne ivareta forbrukerhensyn – i alle bransjer, bortsett fra media, også på dette felt.

Hva er det som er så spesielt med mediebransjen som gjør at konkurranse-loven kan brukes i alle andre sammenhenger enn i denne bransjen? Jeg har vanskelig for å se det. Muligens er det at det er få og dominerende eiere. Det er i hvert fall det som har vært opplyst fra talerstolen her i dag. Det er det også i mange andre bransjer: I teknologi- og telebransjen, hvor Telenor har en dominerende posisjon, i bokbransjen, hvor man har et par forlag som dominerer bransjen totalt. Slik kan jeg stå og liste opp bransje etter bransje.

Fremskrittspartiet mener at vi burde greie oss med de reglene vi har i konkurranse-loven, om nødvendig stramme disse til. For å sikre en redaksjonell frihet kan vi lovfeste redaktørplakaten. Men utover det burde vi holde oss fra en detaljstyring av mediemarkedet.

I Sem-erklæringen oppfatter vi også at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre gav sin tilslutning til disse prinsipper. Der sier man at man vil arbeide for størst mulig etableringsfrihet i media, og at overvåkingen av konkurransen i mediesektoren burde overlates til Konkurransetilsynet. I denne saken går regjeringspartiene faktisk motsatt vei, ved at man legger opp til en utvidelse av loven. Riktignok liberaliserer man noen av terskelverdiene, og det er selvfølgelig bra.

Som det vil fremgå av våre merknader, kan Fremskrittspartiets syn konkretiseres i tre punkter:

1. Vi ønsker å fjerne eierskapsloven og tilsynet.
2. Vi ønsker å bruke konkurranse-loven som instrument på dette feltet.
3. Vi ønsker å sikre den redaksjonelle frihet gjennom lovfesting av redaktørplakaten.

Som det også fremgår både av de foregående innlegg og av innstillingen i denne saken, kommer Fremskrittspartiets primærforslag på dette området til å falle, og vi kommer da til å gå inn for de mest liberale synspunkter som kommer frem i innstillingen, hvilket samsvarer med Regjeringens syn.

Med dette vil jeg ta opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Representanten Ulf Erik Knudsen har tatt opp de forslag han refererte til.

Ola T. Lånke (KrF) [14:38:41]: Kristelig Folkeparti er selvsagt tilfreds med at Regjeringens forslag til endringer i medieeierskapsloven har fått tilslutning på alle

punkter. Det er også positivt å registrere den forholdsvis brede forståelse det er også utenfor Stortinget både for å ha en lov som regulerer eierskap på medieområdet, og for de endringsforslagene som er framlagt. Tatt i betraktning den diskusjon som kom til uttrykk i den forutgående høringsrunden, ser det ut til at Regjeringen har landet trygt.

Noen har hevdet at det ikke skulle være nødvendig overhodet med strenge reguleringer av mediene i et lite land som Norge, med et begrenset marked. Både er vi lite interessante for store utenlandske investorer, og de medieselskapene vi har her i landet, har stort sett edle hensikter og har ikke ønsker om fra eiersiden å overstyre verken retning eller innhold i mediene. Det er nok mye sant i dette.

Derfor er da heller ikke eierskapsloven utformet slik at det så å si automatisk følger et inngrep fra myndighetene straks det blinker et lys. Nei, dette er ment som en føre var-lov, hvor det skal utøves mye skjønn før det kan komme et aktivt utspill fra tilsynets side. På den annen side tror jeg det er fornuftig å stable opp noen stabbesteiner i lovverket også på dette området som kan være til påminnelse for alle aktører og hjelpe til med å unngå en uheldig utvikling.

Målet er, som det har vært pekt på av flere talere, selvsagt å sikre størst mulig mangfold både nasjonalt, regionalt og lokalt. Vi som tror på demokratiet som styreform, har også plikt til å sikre at folk rundt om i landet kommer til orde. Dette hensynet ble sterkt understreket i grunnlovsdebatten tidligere i høst. Det er en nær sammenheng mellom demokrati, yttringsfrihet og mediemangfold.

Debatten om eierskap i mediene er selvsagt sterkt preget av at mediene lever i en kommersiell virkelighet. Dette bidrar i høy grad til at den offentlige politikken på dette området står overfor en vanskelig avveining mellom ulike hensyn – på den ene siden viktigheten av å opprettholde et mangfold på eiersiden, på den annen side hensynet til økonomisk bærekraft i de enkelte medieselskaper. Denne avveiningen synes aller vanskeligst med utgangspunkt i de regionale og lokale nivåer i mediemarkedet.

I mange lokalsamfunn er befolkningstettheten så lav at det ikke engang er grunnlag for en lokalavis, og slett ikke en såkalt nummer to-avis. Takket være momsfrigjøring og produksjonsstøtte har det likevel vært mulig å drive svært mange lokalaviser og en del nummer to-aviser i distrikter der det ellers ikke ville vært mulig. Det viser bare hvilken betydning offentlige rammevilkår har i denne sammenhengen.

Et forhold som til tross for dette preger den lille norske medie verden, er at den er svært sentralorientert og sentraldirigert. En overveiende del av de privateide mediene eies av tre store nasjonale medieselskaper og ledes fra hovedstaden.

Et trekk i dette bildet er også at det finnes noen relativt sett sterke, selvstendige mediebedrifter i noen regioner. Disse har utgangspunkt i de større regionavisene og er ledet fra regionhovedstedene. Disse mediebedriftene – avisene særlig – er viktige meningsbærere og talerør i

spørsmål som berører regionale og lokale interesser. Jeg tror det er viktig å ha in mente det korrektiv også disse organene utgjør, ikke bare i spørsmål som handler om forholdet mellom sentrum og periferi, men også i andre spørsmål.

Jeg ser ikke grunn til å gå videre inn på ulike enkeltspørsmål i lovforslaget. De er grundig behandlet både i proposisjonen og i innstillingen, og vårt syn kommer til uttrykk der.

Likevel vil jeg, med referanse til det jeg nettopp nå understreket, tillate meg å peke på et forhold som jeg tror departementet gjør klokt i å se nærmere på, nemlig der eierkonsentrasjon omfatter flere nivåer. Dette kan skje ved at et nasjonalt medieselskap kjøper seg opp og sikrer seg full kontroll i f.eks. en eller flere regionale mediebedrifter som allerede har en dominerende stilling i sin region. Disse har jo gjerne også på sin side eierinteresser i lokale medier. De betenkelige sidene ved eierkonsentrasjon vil bli forsterket ved kombinasjon av regional og nasjonal dominans.

Nå har det vist seg vanskelig å se for seg det grepet som kan ta høyde for denne problemstillingen i loven, men jeg tror det er et forhold det bør arbeides videre med.

Ut fra hensynet til mediemessig mangfold og variert premissgiving i samfunnet er vi tjent med at det finnes sterke regionale medieselskaper i tillegg til de nasjonale konsernene. Men det er avgjørende viktig at de kan forbli selvstendige og uavhengige av nasjonale aktører. Det er å håpe at også dette blir tillagt vekt ved praktiseringen av loven.

Eli Sollied Øveraas (Sp) [14:44:00]: Senterpartiet støtter Regjeringa sitt framlegg om å oppheve heimelen til å gripe inn mot eigarkonsentrasjon på lokalt nivå. Vi erkjenner at den lokale eigarkonsentrasjonen mange stader kan vere stor. Likevel er vi samde i at det må leggast avgjerande vekt på at dei lokale publikums- og annonsemarknadene ikkje gir grunnlag for nokon stor marknad av uavhengige aktørar.

Senterpartiet støttar òg Regjeringa sitt framlegg om å halde oppe reguleringa på regionalt nivå, og at den inngrepsheimelen som går på skjønn, vert erstatta av lovfesta regionale eigarskapsavgrensingar. Føresetnadene for mangfald vil vere mindre i regionale marknader enn på nasjonalt nivå, og dette gjeld både publikum og annonser. Det er etter Senterpartiet sitt syn viktig å balansere omsynet til mediemangfald og økonomiske rammevilkår.

Det er stor uvisse knytt til kva som skal reknast som region. Senterpartiet støttar departementet i at inndelinga må baserast på mediebruken, i og med at den faktiske mediebruken sjeldan vil følgje fylkesgrensene.

Senterpartiet ønskjer å behalde dagens eigaravgrensing på nasjonalt nivå på 33 pst. Framlegget frå Regjeringa om å lovfeste ei grense på 40 pst. av marknaden for dagspresse, fjernsyn og radio ser vi på som ei liberalisering av eigarskapsavgrensingane, og vi går derfor imot Regjeringa sitt framlegg.

Vi støttar vidare Regjeringa sitt framlegg om å vidareføre dagens regel om kryssseigarskap mellom store selskap i dagspressemarknaden og ta dette inn i lova og utvide det til også å gjelde kringkastingsmarknaden.

Senterpartiet vil understreke prinsippet om media sitt sjølvstende i høve til myndigheitene. Vi støttar derfor Regjeringa sitt framlegg om at ei uavhengig og sjølvstendig nemnd skal vere klageinstans.

Vi støttar innstillinga med unntak av eigaravgrensing på nasjonalt nivå. Vi går imot alle mindretalsforslag med unntak av framlegg nr. 1, som vi er medforslagsstillar til.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland [14:46:48]: Innstillinga frå komiteen og debatten i Odelstinget i dag er veldig gledeleg, synest eg. Trass i sterke motkrefter i saka har komitefleirtalet stilt seg bak Regjeringa sitt framlegg til endringar i medieeigarskapslova. Etter mi meining er dette ein siger for dei verdiane som lova skal verna om, nemleg ytringsfridommen, dei reelle høva til å ytra seg og eit allsidig medietilbod.

Bakgrunnen for lovframlegget er stortingshandsaminga av mediemeldinga i 2002. Stortingsfleirtalet bad her departementet om å komma tilbake med ei vurdering av ulike spørsmål, m.a. oppheving av eigarskapsregulering på lokalt og regionalt nivå og utviding av lova til å gjelda elektroniske medium, vertikal integrasjon og samarbeidsavtalar.

Høyringsnotatet, som vart sendt ut på høyring i januar i år, hadde som føremål å finna ei løysing som kan sikra ytringsfridommen og demokratiet, og som samtidig ikkje grip for sterkt inn i den økonomiske verksemda til dei einskilde medieføretaka.

Framlegga har vekt engasjert debatt, særleg i dei store medieselskapa. Eg er ikkje overraska over at nokre av framlegga har vore kontroversielle. Dette er ei regulering som i konkrete tilfelle kan få store konsekvensar for føretak som blir ramma.

I høyringa har fleire av høyringsinstansane kommentert at departementet ikkje har dokumentert dei negative konsekvensane av eigarskapskonsentrasjonen. Dette er for så vidt rett. Eigarskapslova er ei føre var-lov som skal sikra mot eigarskapsposisjonar som legg til rette for misbruk.

Det avgjerande er etter mi meining at ein svært dominerande eigarposisjon i mediemarknaden gir ei potensiell påverknadskraft over opinionen, som – om ho blir utnytta – kan undergrava dei demokratiske avgjerdsprosessane som vi har i samfunnet.

Fleire av høyringsinstansane meinte òg at departementet i framlegget la for stor vekt på omsynet til mediemangfaldet og for lita vekt på omsynet til dei økonomiske rammevilkåra for medienæringa. Departementet har vurdert høyringsfråsegnene nøye og har på eit par punkt sagt seg einig i kritikken:

For det fyrste har departementet gått bort frå framlegget om å regulera multimediekonsentrasjon på regionalt nivå. Årsaka er fyrst og fremst den svake økonomien i lokalkringkastingsbransjen.

For det andre er òg departementet einig med dei av høyringsinstansane som meinte at framlegget til multi-medieregulering på nasjonalt nivå var noko for strengt. I proposisjonen er grensa for kontroll i tre mediemarknader difor sett noko høgare enn i høyringsnotatet.

Eg er glad for det arbeidet som er gjort, og eg er nøgd med det framlegget Stortinget no har til handsaming. Og eg takkar Stortinget for at det har støtta dei framlegga som vi har lagt fram.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Trond Giske (A) [14:50:26]: Det er flere hensyn denne loven skal ivareta. Ytringsfrihet er ett, forretningsmessige grunnlag er et annet. Ett av prinsippene her er at én aktør ikke skal kunne vokse seg for stor. Det er vi enige om. Men et viktig prinsipp i denne type regulering må jo være likestilling av de ulike aktørene. Det kan ikke være sånn at én skal kunne vokse seg større enn de andre og ha et større potensial enn dem.

Statsråden slår fast to prinsipper. Det ene er at man skal ha en begrensning på hvor stor noen kan bli, det andre er at man ønsker tre aktører. Men så sier man at den største aktøren gjerne kan vokse opp til 40 pst., hvilket helt automatisk vil gjøre at de andre to ikke kan bli så store som den første. Det finner jeg rett og slett urettferdig. Jeg finner ikke at det er i tråd med rettferdighetssansen i forhold til at private, kommersielle og for så vidt også ideelle aktører skal kunne ha de samme mulighetene for å konkurrere og vokse seg store. Jeg skulle gjerne ha en forklaring på logikken i det.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland [14:51:48]:

Det er på dette eine punktet Regjeringa og Arbeidarpartiet skil lag når det gjeld denne innstillinga, og eg har forståing for det. Eg vil berre minna representanten om at tidlegare statsråd Ellen Horn var inne på tanken om 49 pst. her. Regjeringa har foreslått 40 pst. No er det ein gong slik at vi har tre dominerande mediehus i Noreg. Vi veit allereie i dag at det er skilnad på storleiken på dei. Vi har teke utgangspunkt i det som er mønsteret i dag, og vi trur det òg blir mønsteret vidare. Det er eitt mediehus som er større enn dei to andre, men vi ser på moglegheita for at alle tre skal kunna veksa. Viss vi hadde sett ein prosentdel på 33, slik det har blitt ymta om, hadde eitt av mediehusa ikkje hatt moglegheit til å veksa, mens dei andre to hadde hatt det. Og det er heller ikkje bra, fordi det eventuelt kan føra til at vi ikkje får mangfald i nokon av regionane.

Magnar Lund Bergo (SV) [14:52:56]: Det forunderlige er jo at her gis det ene mediehuset mulighet til å kunne vokse nettopp på bekostning av de to andre. Det jeg savner i innstillingen og i argumentasjonen, er en reell begrunnelse for 40 pst. Det er tidligere lagt vekt på at økonomisk bærekraft er viktig, det var også Lånke inne på. Men er vi bekymret for bærekraften til Schibsted, til Orkla og til A-pressen? Er det noe i forbindelse med bæ-

rekraft som krever heving av eierskapsgrensen til 40 pst.?

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland [14:53:51]:

Vi har vurdert det slik at vi ynskjer at både Orkla, A-pressen og Schibsted skal ha moglegheit til å kunna vera aktørar vidare. Vi legg inga hindring for at nokon kan veksa seg større enn andre, men vi seier at ein storleik på 40 pst. er eit tak. Då kan også dei to andre som har økonomi til å kjøpa seg opp, gjera det. Det ligg inga hindring i det. Det ser ikkje ut til at det er den store faren. Vi trur at for å ha mangfaldet, ikkje berre i sentrale strøk, men òg i regionane, er det viktig at vi slepp opp noko meir enn 33 pst., som det er i dag.

Trond Giske (A) [14:54:43]: Det er helt legitimt å skifte mening. Det er helt greit at Kristelig Folkeparti nå mener at det er riktig med 40 pst., mens man tidligere mente at det var riktig med 33 pst. Men man bør kunne forlange et logisk resonnement bak konklusjonen. Man sier at grunnen til at en nå vil heve prosenten, er at ellers ville det ikke være rettferdig, for da har ikke alle en mulighet til å vokse. Den dagen et mediehus stanger i taket på 40 pst., får man nøyaktig den samme problemstillingen, så det blir logikken i forhold til enhver regulering. Da får man gå for Fremskrittspartiets løsning og si at konkurranseloven eller andre ting får regulere det. Det kan ikke være et argument. Når man stanger i taket, stanger man i taket, uansett hvor man er på skalaen. Så henviser man til forslag om 49 pst. – Vel, da hadde man ikke stadfestet prinsippet om tre aktører. Det er jo det som er nøkkelen her, man sier at man skal ha tre aktører og 40 pst. Det er det som ikke henger sammen.

Så sier man at man ønsker større mangfold lokalt. Jeg kan ikke se at det blir større mangfold lokalt ved at et konsern f.eks. kjøper opp alle regionavisene – Adresseavisen, Bergens Tidende osv. Jeg lurer på om statsråden har tenkt å følge opp det representanten Lånke tok opp, og se på sammenhengen mellom nasjonalt og regionalt eierskap. Det har i så fall Arbeiderpartiets fulle støtte.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland [14:56:11]:

Når vi ynskjer å heva eigarskapsgrensa på nasjonalt nivå til 40 pst., er det fordi vi ynskjer å gi alle tre moglegheiter i dag, slik som det ligg an. Dersom vi hadde behalde 33 pst., ville eit av desse veldig fort gått opp i eit tak og ikkje lenger kunna vera med som ein aktør. Det kunne føra til at ein av landsdelane våre – eg snakkar ikkje om lokalt nivå, eg snakkar om regionalt nivå – ikkje fekk eit mangfald av dei avisene som ville vera tilgjengelege i den regionen. Eg synest det er ganske viktig å understreka at Regjeringa seier at vi bør ha tre mediehus. Eg visste ikkje at Arbeidarpartiet hadde vore inne på tanken om å gå inn for at ein berre skulle ha to her i landet. Det ville i alle fall ikkje skapa noko mangfald i mediebiletet.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til replikk.

Dei talarane som heretter får ordet, har ei taletid på inntil 3 minutt.

Magnar Lund Bergo (SV) [14:57:32]: Jeg vil ikke slippe helt tak i regulering på regionalt nivå. Vi aksepterer det forslaget som foreligger, men samtidig har vi et forslag om at det bør komme en evaluering om to år. I innstillingen står det at det bare er dagspresseopplaget som skal beregnes med i tallene, mens radio-, fjernsyns- og Internett-virksomhet ikke skal regnes med i grunnlag, med den begrunnelse at det ikke er lønnsomhet i dette. Det er viktig at folk skal kunne kjøpe seg opp, nettopp for å styrke disse kanalene. Et stykke på vei går det an å akseptere en slik tankegang.

Når det gjelder begrunnelsen for regulering, er det jo ikke lønnsomheten vi er bekymret for, det er menings-

mangfoldet og det at man utvikler regionale monopoler. Vi ønsker at det så snart som mulig bør gjøres en vurdering av om ikke radio, fjernsyn og elektroniske medier også bør tas med i det beregningsgrunnlaget, slik at vi ikke regionalt får ett mediehus som styrer alle kanaler, og at man på den måten også tilegner seg annonsemonopol, som gjør det helt umulig å etablere konkurranse. Det burde bekymre flere enn oss i SV at det i regioner med 200 000–300 000 mennesker faktisk ikke er mulig å etablere konkurrerende virksomhet.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 2.

(Votering, sjå side 76)

Den reglementsmeisige tida for føremiddagsmøtet er no omme. Kveldsmøte blir sett kl. 18.

Møtet hevet kl. 15.

**Møte torsdag den 18. november kl. 18
(Møtet satt kl. 18.10.41)**

President: S i g v a l d O p p e b ø e n H a n s e n

D a g s o r d e n :

Sakene på dagens kart (nr. 5)

S a k n r . 3

Innstilling frå familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om lov om oppheving av lov 18. juni 1971 nr. 79 om Norsk språkråd (Innst. O. nr. 6 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 83 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske frå familie-, kultur- og administrasjonskomiteen vil presidenten foreslå at taletida blir avgrensa til 5 minutt til kvar gruppe og 5 minutt til statsråden.

Vidare vil presidenten foreslå at det blir gjeve høve til tre replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av Regjeringa innafor den fordelte taletida.

Vidare vil presidenten foreslå at dei som måtte teikne seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

– Dette vert sett som vedteke.

Eli Sollied Øveraas (Sp) [18:11:55] (ordførar for saka): Først må eg få lov til å rette opp ein inkurie som er kommen inn i innstillinga. På side 3, første spalte, i avsnittet som startar med «Komiteens flertall», står det i tredje linje «begge målføre». Det skal rettast til «begge målførere».

Då Stortinget handsama St.meld. nr. 9 for 2001-2002, Målbruk i offentleg teneste, vart det uttrykt støtte til at Norsk språkråd i si noverande form vart nedlagt. Stortinget stilte seg òg positivt til at ein ny språkorganisasjon trong funksjonelle og organisatoriske endringar.

Stortinget har jamleg vorte orientert om prosessen. Dette vart seinast drøfta under handsaminga av kulturmeldinga og i budsjettproposisjonen for 2005, som også omtalar saka.

Bakgrunnen for denne proposisjonen er at det trengst eit vedtak i Odelstinget for å oppheve lova om Norsk språkråd, og ein samrøystes komite støttar dette. Proposisjonen gir ein grundig omtale av omdanningsprosessen og drøftar òg spørsmålet om om den nye språkinstitusjonen treng å heimlast i lov.

Når det gjeld omdanningsprosessen, har departementet oppnemnt eit interimsstyre på sju medlemmer som har fått fastsett eit mandat av departementet.

Det skal byggjast gode kontaktar til alle delar av det norske språksamfunnet. Dette krev ein open prosess, med brei deltaking frå mange aktørar. Interimsstyret skal utarbeide eit strategidokument for den nye institusjonen. Dokumentet skal i første rekkje ha som funksjon å leggje opp til handlingsretta prioriteringar. Målet er at den nye institusjonen skal bli eit mest mogleg fleksibelt instru-

ment, som raskt kan tilpasse seg nye utfordringar og prioriteringar.

Føresetnadene for å få ein funksjonell språkinstitusjon er at interimsstyret får høve til å arbeide i om lag eit år. Komiteen støttar departementet sitt syn på at det ikkje bør takast endeleg standpunkt til korleis den nye institusjonen skal fungere, før interimsstyret har komme eit godt stykke med det arbeidet dei er sette til å gjere. Sjølv om interimsstyret si funksjonstid er tenkt å vare om lag eit år, vert likevel den nye institusjonen føreslått etablert frå 1. januar 2005. Komiteen støttar dette, men deler seg i synet på både behovet for lovheimling av den nye språkinstitusjonen og behovet for at Stortinget skal drøfte korleis den nye modellen endeleg vert utforma og skal verke.

Mindretalet, Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet, viser til at Norsk språkråd i si tid vart oppretta ved eiga lov, og meiner at den nye institusjonen også bør forankrast i lov. Departementet avviser ikkje dette i proposisjonen, men hevdar at det ikkje er formålstenleg å gjere ei endeleg vurdering av dette no. I proposisjonen vert det vist til at spørsmålet om alternativ lovgiving i ei eller anna form kan vurderast som eit ledd i den vidare omdanningsprosessen eller seinare.

For Senterpartiet er det viktig å peike på at lova om Norsk språkråd seier at det skal vernast om «den kulturarv som norsk skriftspråk og talespråk representerer». I lova vert ei rekkje tiltak omtala. I stikkordsform vil eg nemne tiltak som kan auke kunnskapen om norsk språk, råd til styresmaktene som gjeld språkbruk i skulen og i NRK, og råd og rettleiing til allmenta.

Det norske språket er under sterkt press. Det engelske språket et seg meir og meir inn i det norske språket. Senterpartiet meiner det er viktig at også den nye institusjonen gjennom lovheimling står sterkare i det å ta vare på viktige språkpolitiske omsyn. Sjølv om departementet i denne omgangen seier nei til dette, håpar eg at det i dei vidare vurderingane vil verte konkludert i tråd med mindretalet sitt forslag.

Eg oppmodar Odelstinget til å støtte innstillinga. Samtidig set eg fram forslaga nr. 1 og nr. 2.

Presidenten: Representanten Eli Sollied Øveraas har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Magnar Lund Bergo (SV) [18:17:02]: Vi slutter oss til saksordførereens innlegg. Vi har ingen merknader utover det, men vil fremme det forslaget vi selv har i innstillingen.

Presidenten: Representanten Magnar Lund Bergo har teke opp det forslaget han refererte til.

Ola T. Lånke (KrF) [18:17:31]: Etter saksordførereens innlegg er det kanskje ikke behov for så mange tilføyelser. Men selve saken er viktig – å komme videre med strategiarbeid når det gjelder styrking av norsk språk.

Som en konsekvens av at det opprettes et nytt kompetansesenter for norsk språk, foreslår Regjeringen at Norsk språkråd nedlegges. Gjennom behandlingen av kulturmeldingen har Stortinget stadfestet sin støtte til opprettelsen av et slikt kompetansesenter.

Den nye institusjonen skal i utgangspunktet drive et mer utadrettet arbeid og legge stor vekt på holdningsskape arbeid. I prosjektskissen som er utarbeidet fra departementet, går det fram at institusjonen må ha en videre samfunnsmessig forankring enn det en kan oppnå gjennom fast rådsrepresentasjon med formelle avgjørelser. Referansegrupper, seminarer og e-postfora er nevnt som hensiktsmessige kommunikasjonsformer i det videre språkpolitiske arbeidet.

Fra Kristelig Folkepartis side er vi svært positive til opprettelsen av et slikt kompetansesenter for norsk språk og mener dette vil styrke det språkpolitiske arbeid. To partier ønsker en ny lovhjemmel for å etablere den nye institusjonen fra 1. januar 2005. Kristelig Folkeparti ser ikke noe behov for dette på det nåværende tidspunkt, men mener at dette kan vurderes som et ledd i den videre omorganiseringsprosessen. Det kan være viktig å avvente nærmere vurdering av de innkomne høringsuttalelsene.

Det oppnevnte interimsstyret bør dessuten få anledning til å behandle alle sider ved omorganiseringen før det blir tatt endelig stilling til om den nye institusjonen trenger en slik hjemmel. Det er naturlig at dette inngår i strategiarbeidet som interimsstyret har ansvaret for.

Kristelig Folkeparti vil understreke nødvendigheten av å finne gode strategier for å bevare og videreutvikle norsk språk. Jeg vil understreke at det må gjelde begge skriftspråkene, både bokmål og nynorsk. I dag er begge våre nasjonale språk på hver sin måte under et sterkt press, som også saksordføreren understreket. Opprettelsen av det nye senteret tror vi vil kunne ha stor betydning i denne sammenheng, og det er viktig at det også – og det er det grunn til å understreke – får de ressurser som er nødvendige, slik at man kan lykkes i dette arbeidet.

I kulturmeldingen peker Regjeringen på at det også bør bli et tett samarbeid og en god arbeidsdeling mellom det nye kompetansesenteret for norsk språk, kompetansesenteret for nynorsk mediespråk og Nynorsk kultursentrum.

Stiftelsen Nynorsk kultursentrum eier og driver Ivar Aasen-tunet og gjennomfører et bredt kulturprogram året rundt, med høydepunktet ved Dei Nynorske Festspela. Mediesenteret i Førde driver på sin side bl.a. utadrettet kursvirksomhet i nynorsk og mediekunnskap.

Kristelig Folkeparti vil understreke at offentlig kulturpolitikk bør stimulere til samarbeid mellom ulike språkinstitusjoner og dra veksler på den samlede kompetansen disse forvalter. Det vil også styrke muligheten til å demme opp for det stadig økende presset fra andre språk.

A s m u n d K r i s t o f f e r s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Statsråd Valgerd Svarstad Haugland [18:21:15]:

Den proposisjonen som Odelstinget handsamar i dag, er eit ledd i eit arbeid med å leggja til rette for ein ny og meir offensiv språkpolitikk. Rundt tusenårsskiftet har det komme eit språkleg klimaskifte i dei fleste europeiske land. Den store utfordringa er å leggja ein strategi for å tryggja dei ulike morsmåla som fullgode samfunnspråk òg i framtida.

Norsk språkråd var ei frukt av si tid, ein spesiell konstruksjon som sprang ut av den særnorske språksituasjonen slik han hadde utvikla seg i tiåra etter krigen. Dette var ein velykka konstruksjon. Norsk språkråd har i stor grad oppfylt den historiske misjonen sin. No trengst det eit nytt instrument, som både organisatorisk og funksjonelt er tilpassa ei ny tid.

Departementet har lagt opp til ei institusjonell omdanning i fleire trinn. Etter kvart er prosessen så langt kommen at det er naturleg å etablere den nye institusjonen frå 1. januar 2005. Føresetnaden er at noverande lov om Norsk språkråd blir oppheva. Eg er glad for at ein samrøystes komite støttar dette forslaget.

Arbeidarpartiet og Senterpartiet foreslår at Regjeringa skal fremma forslag om korleis den nye institusjonen kan heimlast i lov. SV foreslår at Regjeringa snarast kjem tilbake til Stortinget med eit lovframlegg.

Eg vil ikkje avvise ei mogleg lovforankring, men ynskjer ikkje å binda meg i dette spørsmålet. Nyleg har interimsstyret oppnemnt ei arbeidsgruppe til å utgreia utfordringar, mål og strategiar i den norske språkpolitikken. Utgreiinga skal vera klar til 1. september 2005. Det er naturleg at lovspørsmålet også blir vurdert i lys av det utgreiingsarbeidet som her skal gjerast.

Også spørsmålet om minoritetsspråk og andre språk utanom norsk vil det vera naturleg å komma tilbake til seinare.

Det skal elles arbeidast vidare med spørsmålet om korleis den nye institusjonen skal organiserast og styra på permanent basis. Intensjonen min er sjølv sagt å komma tilbake til Stortinget med dette spørsmålet, mest truleg ein gong på hausten 2005. Funksjonstida for interimsstyret varer til ei permanent styringsordning er på plass. Framlegg nr. 1, frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet, ser eg difor som ganske unødvendig.

Lat meg igjen streka under at omdanninga av Norsk språkråd skjer gradvis. Vi har ynskt å trekkja mange med i prosessen. Vi greier ut og vurderer relevante spørsmål undervegs, og gjennomføringa skjer etter kvart som dei ulike brikkene fell på plass. Det er ein naturleg konsekvens av dette at departementet ikkje har trekt alle konklusjonar på førehand.

Eg kan likevel forsikra Framstegspartiet om at det ikkje manglar på arbeidsoppgåver å gripa fatt i for den nye institusjonen. Problemet blir nok å prioritera.

Det må elles understrekast at Norsk språkråd under heile omdanningsprosessen har vore i full aktivitet med å skjotta både gamle og nye arbeidsoppgåver. Den nye institusjonen som formelt blir etablert ved årsskiftet, vil føra dette arbeidet vidare og vil dermed vera fullt operativ frå fyrste dag.

Ein ny språkpolitikk og ein ny institusjon inneber heller ikkje at meir tradisjonelle språkpolitiske spørsmål blir uaktuelle. Difor vil eg avslutningsvis minna om at det å tryggja det norske språket for framtida sjølvstendig også må omfatta eit aktivt arbeid for å støtta nynorsk språk og kultur.

Eg kan såleis fullt ut slutta meg til merknaden frå komitefleirtalet, alle unnateke Framstegspartiet, om kor viktig det er at begge målformer blir mykje brukte, ikkje minst i radio og fjernsyn og i alle offentlege etatar.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 3. (Votering, se side 79)

S a k n r . 4

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsloven) (Innst. O. nr. 12 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 62 (2003-2004))

Presidenten: Etter ønske fra kommunalkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletiden.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletiden, får en talletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Karin Andersen (SV) [18:25:41] (ordfører for saken): En ny lov for arbeidsmarkedet i Norge til erstatning for sysselsettingsloven er en viktig sak. Dette er et lovverk på et område som er svært viktig, både for landet og for veldig mange mennesker hver eneste dag. Derfor er det viktig at dette lovverket hjelper Aetat med å fylle den viktige funksjonen den har, både på vegne av samfunnet og overfor enkeltmennesker.

Det er store endringer på gang på hele dette feltet. Litt utpå vinteren får vi en sak om sammenslåing av deler av eller kanskje hele Aetat, trygdeetaten og deler av sosialfeltet. Det kan jo borge for at det kan være noen endringer i alt underliggende lovverk som relaterer seg til disse sakene. Det har komiteen og Regjeringen tatt høyde for og sagt at det er en åpning for å komme tilbake til. Det er det umulig å overskue i dag. Det må vi ta når alt ligger til rette. Men Regjeringen har forsikret oss om at de endringene som den har foreslått nå, ikke skal vanskeliggjøre det arbeidet.

Det meste av det som Regjeringen har lagt fram, har fått tilslutning i komiteen. Men det er noen forhold som et flertall har hatt et annet syn på. Jeg skal redegjøre for dem, men også for noe av det vi er enige om.

Jeg mener at noe av hovedgrepet som er gjort i det nye lovforslaget, er å gi den enkelte rett til en skriftlig behovsvurdering. Den skal inneholde hvilke av Aetats tjenester som vedkommende kan ha bruk for for å ha sjans til å få og beholde en jobb. Det er svært viktig. Imidlertid

gir ikke denne behovsvurderingen noen rett til tiltak. Men man må normalt forutsette at Aetat skal ha som mål at vedkommende faktisk blir tilbudt de tiltakene som skal stå i en slik behovsvurdering.

Alle mener at dette skal evalueres. Flertallet i komiteen mener at denne evalueringen må komme kjapt, for det er veldig viktig at dette ikke blir en slags papirbestemmelse, altså at en har rett til å få et papirark som det står noe på, men at det ikke er noe mer enn det. Jeg tror det vil virke veldig negativt hvis vi ender opp med det, at det blir en type individuelle planer som bare er en rett til å få en skriftlig vurdering og ikke noe mer. Poenget må jo være at Aetat med det virkemiddelet de nå får, faktisk greier å systematisere jobben sin overfor den enkelte på en bedre måte enn det de har gjort fram til nå.

Det har vært en debatt i forbindelse med denne proposisjonen om det er flere som skal ha en type rett knyttet til tjenester fra Aetat. Et flertall i komiteen peker på at det kan være riktig at flere skal ha en slik rett. Det er pekt på flere grupper, f.eks. ungdom og langtidsløse som går ut av dagpengeperioden. Det har også vært pekt på yrkeshemmede som har en type rett når de først blir vurdert, men spørsmålet er om dette skal forsterkes. Flertallet tar ikke opp dette i denne innstillingen, men viser både til budsjettet og til den større saken om en eventuell sammenslåing av etatene.

Formålet har vært diskutert, og flertallet i komiteen har ønsket at anti-diskriminering skal inn i formålet i loven. Vi har funnet det underlig at Regjeringen, regjeringspartiene og Fremskrittspartiet i utgangspunktet ikke har vært enig i dette. Det har forundret meg veldig, fordi Regjeringen ellers har nedsatt utvalg nettopp fordi det foregår diskriminering i arbeidslivet, og også opprettet et felles håndhevingsapparat fordi det foregår diskriminering i arbeidslivet – og vi vet at det er i arbeidslivet mye diskriminering foregår. Derfor har det vært helt naturlig for flertallet at anti-diskriminering burde stå i formålet.

Det har også vært problematisert at Aetat skulle ha oppgaver som i seg sjøl skulle diskriminere. Og det må jeg si vi er veldig forundret over, fordi Aetats oppgaver er å bøte på at noen ikke er likestilt i arbeidsmarkedet. Det er hele hensikten med Aetats oppgaver.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [18:31:33]: Arbeidspartiet ser at det er behov for å revidere lovgjevinga innafor arbeidsmarknadstenestene. Me er også tilfredse med at forslaget framleis gjev heimel til at det skal vere ein offentleg arbeidsmarknadsetat som skal ha ansvar for å gjennomføre arbeidsmarknadspolitikken. Eg har også registrert at bistand til både arbeidssøklar og arbeidsgjevar er nemnt særskilt. Og det er etter vår meining bra.

Slik me ser det, er dette dei viktigaste premissane i lova, og vidare ei viktig presisering, nemleg at ein skal vidareføre føresetnaden om å førebyggje og dempe skadeverknaden av arbeidsløyse. Dette er viktige signal i forhold til den nasjonale arbeidsmarknadspolitikken som ein forventar skal bli ført. I juni i år behandla Stortinget St.meld. nr. 19 for 2003–2004, og eg ser desse signala i

forhold til kva Stortinget elles slutta seg til av føringar i den saka.

Departementet skriv i proposisjonen under punkt 5.3 at føremålsbestemminga ikkje er meint å skulle angje innhaldet i velferdspolitikken, og at det derfor ikkje er behov for å seie noko meir om arbeidslinja enn det som ligg i forslaget. Det kan eg forstå og akseptere ut frå det faktum at verkemidla og politikken kan og må variere ut frå det behovet som arbeidsmarknaden stiller. På denne bakgrunnen meiner Arbeidarpartiet at innhaldet i sjølve tekstforslaget tek i vare det grunnleggjande behovet me har for å sikre politisk styring og kontroll med arbeidsmarknadspolitikken ved å fortsetje den tradisjonelle linja med at dette er eit offentleg ansvar.

I dag er det nok fornuftig at Aetats ulike brukargrupper ikkje er definerte slik m.a. Rikstrygdeverket i sitt høyringssvar til departementet har meint at dei burde definereast. Eg ser likevel at det kan vere fornuftig å lovfeste rettar for enkelte grupper, som yrkeshemma, langtidslidige og ungdomar, utover det som gjeld i dagens lover og forskrifter. Me vil ikkje ta stilling til eller foreslå dette no, men varsle at ein vil kome tilbake til dette spørsmålet i samband med behandlinga av saka om ei ny arbeids- og velferdsforvaltning.

Når det gjeld forslaget om rett til behovsvurdering, har det fleire sider. Sjølve innhaldet i tanken bak forslaget, nemleg at alle skal ha rett til ei rask avklaring av situasjonen sin, er bra. Slik eg forstår det, har Aetat allereie i dag ein slik praksis, som i stor grad varetek dette omsynet. Men det er viktig å vere klar over at ei slik avklaring ikkje utløyser nokon rett utover det at Aetat må forplikte seg til ein konkret innsats eller ei form for service. Eit fleirtal i komiteen ber om at ordninga blir evaluert etter eitt år, for å sjå om ordninga er funksjonell og verkar etter intensjonen.

Når det gjeld Rådet for Aetat, er det nok rett at rådet ikkje har fungert optimalt. Men det inneber etter vår meining ikkje at rådet skal eller bør leggjast ned. Eg vil også vise til, som det står i innstillinga, at det går fram av ILO-konvensjon nr. 88 at det skal etablerast eit samarbeid med arbeidslivets partar gjennom rådgjevande komitear. Derfor må me leggje forholde til rette for at rådet skal bli betre og fungere meir i tråd med dette. Eg vil peike på at Arbeidarpartiet meiner at dette m.a. kan gjerast ved at Rådet for Aetat får uttalerett til styringsbrevet frå Arbeidsdirektoratet.

Hans Kristian Hogsnes (H) [18:36:25]: Denne proposisjonen inneholder et forslag til ny lov som skal erstatte tidligere lov av 27. juni 1947 nr. 9 om tiltak for å fremme sysselsettingen. Det har lenge vært behov for en fullstendig revisjon av sysselsettingsloven, fordi den på flere punkter er lite tidsmessig. Senest ved behandling av Ot.prp. nr. 70 for 2001–2002 om Aetats organisering ble dette varslet.

I denne saken foreslås det en generell modernisering av loven. Det er lagt vekt på å klarlegge de ulike aktørernes rettigheter og plikter for å styrke brukernes reelle rettssikkerhet. Samtidig foreslås det en presisering i for-

hold til enkelte av forvaltningslovens saksbehandlingsregler.

De største endringene fra gammel lov er nettopp at Aetats plikt til å gi service tydeliggjøres. Videre klargjøres Aetats hovedoppgaver i en egen paragraf. Det foreslås at Aetats registrering av arbeidssøkere, avklaring av arbeidssøkernes kompetanse og vurdering av behov for tjenester reguleres i loven.

Aetats forpliktelse til å sikre brukervedvirkning lovfestes. Forholdet til forvaltningsloven presiseres. Tidligere lov regulerte i egen bestemmelse Aetats rett til å nekte arbeidsgivere som ikke lenger fylte rimelige krav, registrering eller andre tjenester. Denne bestemmelsen foreslås nå fjernet.

Videre er det verdt å nevne at lovforslaget viderefører reglene om plikt til å melde ledige stillinger til Aetat. Ved masseoppsigelser foreslås det å reservere meldeplikten for tilfeller der arbeidstiden i mer enn fire uker innskrenkes til under 50 pst. Dette er en reduksjon fra tidligere bestemmelse, hvor det var en innskrenkning til under 30 timer.

Det er også grunn til å merke seg at begrepene «privat arbeidsformidling» og «utleie av arbeidskraft» foreslås definert i lovteksten. Videre foreslås tidligere bestemmelser om å kreve at formidlings- og utleievirksomhet skal registreres som aksjeselskap, allmennaksjeselskap, eller få garanti opphevet.

Oppsummert vil jeg understreke at det er viktig å foreta en modernisering av lovteksten. Det foreslås ikke de store forandringene, men loven forenkles en hel del. I tillegg forsterkes Aetats plikt til individuell oppfølging, og kravene, som tidligere har vært mest å sammenligne med sandpårstrøing i forhold til private formidlere, fjernes.

Jeg finner også grunn til å vise til at det er bred enighet i denne salen om å bekjempe arbeidsledigheten. Det er grunn til å peke på en positiv utvikling på arbeidsmarkedet som bedrer mulighetene for et inkluderende arbeidsliv. Aetat har en sentral rolle i gjennomføring av arbeidsmarkedspolitikken, og jeg vil minne om at Aetat er styrket med midler tilsvarende nær 700 årsverk i perioden 2003–2005. Samlet sett er dette den største ressurstilførselen til Aetat på mange år. Jeg vil peke på at det legges stor vekt på å styrke Aetat for å gi arbeidssøkere bedre veiledning og oppfølging. Det er viktig å sikre god innsats, slik at personer som er avhengige av midlertidige trygdeytelser eller sosialhjelp, kan bli selvforsørget gjennom ordinært arbeid.

Jeg vil på dette grunnlaget anbefale lovforslaget vedtatt, med de endringene som fremgår av forslagene nr. 1, 2 og 3, som jeg har æren av å fremme på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, samt forslag nr. 4, som fremmes på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti.

Presidenten: Representanten Hans Kristian Hogsnes har tatt opp de forslag han refererte til.

Torbjørn Andersen (FrP) [18:40:19]: Fremskrittspartiet vil i det alt vesentlige kunne gi sin tilslutning til

denne lovrevisjonen som vi i dag behandler, der gjeldende sysselsettingslov skal erstattes av en helt ny arbeidsmarkedslov.

Selve endringene i den nye arbeidsmarkedsloven i forhold til gjeldende sysselsettingslov er imidlertid mindre omfattende, slik jeg ser det. I alt vesentlig videreføres mye av innholdet i gjeldende sysselsettingslov i den nye arbeidsmarkedsloven. Loven skifter navn, men skifter i noe mindre grad innhold.

Fremskrittspartiet har merket seg at selve oppbyggingen og organiseringen av Aetat ikke drøftes i proposisjonen, og at dagens struktur på Aetat videreføres i arbeidsmarkedsloven. I den nye arbeidsmarkedsloven vil Aetats oppgaver, slik de er etter sysselsettingsloven i dag, bli videreført; Aetats viktigste oppgaver blir fortsatt å hjelpe arbeidssøkere med å få jobb, hjelpe arbeidsgivere med å få arbeidskraft samt dempe skadevirkningene av arbeidsledighet, bl.a. gjennom virkemidler i form av ulike arbeidsmarkedstiltak.

Fremskrittspartiet er imidlertid enig i at det er riktig og viktig at den nye loven på en tydeligere måte enn gjeldende sysselsettingslov skal gi Aetat en lovfestet plikt til å yte bedre brukerservice, og at brukernes rettigheter skal klargjøres bedre. I den nye arbeidsmarkedsloven videreføres også den praksis at de årlige bevilgningene over statsbudsjettet blir avgjørende for omfanget og dimensjoneringen av arbeidsmarkedstiltakene. Slik sett er arbeidsmarkedspolitikken i betydelig grad også påvirket av den årlige budsjettprioritering i tillegg til de rent lovregulerte forholdene.

La meg få nevne at Fremskrittspartiet ønsker et fritt og selvregulerende arbeidsmarked og arbeidsliv. Jeg er av den oppfatning at intensjonen om et velfungerende, fleksibelt og robust norsk arbeidsmarked best kan oppnås uten en for rigid lovregulering av alle forhold i arbeidslivet og i arbeidsmarkedet. Betingelser, avtaler som regulerer forhold mellom arbeidsgiver og arbeidstaker, bør i større grad overlates til partene i arbeidslivet, slik å forstå at den enkelte arbeidstaker og arbeidsgiver må kunne inngå individuelle arbeidsavtaler vedrørende f.eks. arbeidstid, overtidsarbeid og arbeidsbetingelser for øvrig på et friere grunnlag enn hva lovverket tillater i dag.

Fremskrittspartiet mener også at det norske arbeidsmarkedet på sikt er best tjent med en økende grad av fleksibilitet i forhold til f.eks. arbeidstid, arbeidsavtaler, privat arbeidsformidling og utleie av arbeidskraft. En framtidrettet og moderne norsk arbeidsmarkedspolitikk er viktig for å skape et mer robust og konkurransedyktig norsk næringsliv og arbeidsliv – dette fordi Norge har svært begrensede muligheter til å melde seg ut av den sterkt økende globaliseringen. Fremskrittspartiet har derfor liten sans for de begrensninger denne arbeidsmarkedsloven inneholder vedrørende privat arbeidsformidling og utleie av arbeidskraft, jf. § 26 om privat arbeidsformidling og § 27 om utleie av arbeidskraft.

Jeg kan slett ikke se noen avgjørende argumenter for de begrensninger innen privat arbeidsformidling og -utleie som disse to paragrafene inneholder. Totalt sett vil det norske arbeidsmarkedet være best tjent med færrest

mulige lovbegrensninger på begge disse områdene som jeg her viser til. Jeg vil derfor presisere at Fremskrittspartiet følgelig vil stemme imot hele § 26 om privat arbeidsformidling og imot hele § 27 om utleie av arbeidskraft – dette fordi vi mener at det ikke er noe presserende behov for slike reguleringer i lovs form på disse områdene, og at disse paragrafene er uheldige dersom intensjonen, en mer effektiv arbeidsformidling, og målsettingen, et selvregulerende og fleksibelt arbeidsliv, skal oppnås.

Jeg vil derfor avslutningsvis be presidenten om å legge opp voteringen på en hensiktsmessig måte vedrørende Fremskrittspartiets synspunkter på dette området.

Helt til slutt vil jeg ta opp Fremskrittspartiets forslag.

Presidenten: Representanten Torbjørn Andersen har tatt opp det forslag han refererte til.

Pål Kårbo (KrF) [18:45:40]: Deltaking i arbeidslivet er den viktigaste sikringa for sosial inkludering og mot fattigdom. Eit inkluderande arbeidsliv som hindrar at menneske vert utstøytte, er difor viktig.

For Kristeleg Folkeparti er det eit overordna mål å redusera arbeidsløysa og leggja til rette for eit arbeidsliv med plass til alle. Det er difor gledeleg å registrera ei positiv utvikling på arbeidsmarknaden generelt og arbeidet med eit inkluderande arbeidsliv spesielt.

Aetat har ei sentral rolle i høve til å redusera arbeidsløysa, særleg når det gjeld personar som har vanskar i høve til arbeidsmarknaden. Difor har Samarbeidsregjeringa gjennomført den største ressurstilførselen til Aetat på mange år, med om lag 560 nye årsverk. Utover dette kjem tilleggsøyving og rammeoverføring frå trygdeattaten i 2004. I alt 160 stillingar er difor overførte til Aetat i samband med at yrkesretta attføring vart samla i Aetat.

Dette har gitt grunnlag for å styrkja rettleiinga og gi tettare oppfølging av arbeidssøkjjarane. Men vi må ta fleire grep:

- For det første må vi sikra gode tenester, slik at personar som er avhengige av førebelse ytingar eller sosialhjelp, kan verta sjølvforsørgde gjennom arbeid.
- For det andre må vi leggja til rette for at Aetat kan vidareutviklast som ein etat med god service til brukarane.
- For det tredje må vi sikra at dei som treng bistand i arbeidssøkjingsprosessen, får tilbod om aktiv oppfølging frå Aetat.
- Og for det fjerde må vi sikra eit lovverk som er i samsvar med dagens behov, som styrkjer rettstryggleiken, og som klargjer dei ulike aktørane sine rettar og plikter.

Dei tilrådde endringane i arbeidsmarknadslova som vi no debatterer, legg til grunn nettopp dette. Ikkje minst har vi tru på at kravet om skriftleg behovsvurdering av alle arbeidssøkjjarar vil medverka til betre og meir treffsikre tiltak, ikkje minst fordi arbeidssøkjaren gjennom dette får høve til å medverka og påverka.

Arbeidsmarknadstiltak vil framleis vera eit viktig verkemiddel overfor utsette grupper i arbeidsmarknaden. Men Kristeleg Folkeparti trur ikkje det er rett å innføra

garantiar eller lovfesta rettar for ei eller fleire grupper ledige. Vi veit at behovet for aktuelle prioriteringar vil og bør variera med tida. Vi meiner difor det er svært viktig å ha fleksibilitet i lovverket som gir rom for å følgja utviklinga i arbeidsmarknaden. Det sikrar kvalitet og tidsmessig tilpassa tenester i tråd med dei arbeidslause sine behov.

I dagens situasjon er det etter vår oppfatning særleg behov for å prioritera grupper som yrkeshemma, langtidsledige og ungdommar. Det er likevel ikkje sikkert at det er desse gruppene som har størst behov for bistand i morgondagen. Men behovet for å prioritera dei yrkeshemma vil mest sannsynleg vera permanent for Aetat. Det er difor òg i tråd med Kristeleg Folkeparti sine prioriteringar.

Arbeidarpartiet, SV og Senterpartiet vil ha ein diskrimineringsparagraf inn i lova. Kristeleg Folkeparti meiner at dette er å blanda korta.

Lat det vera klart: Kristeleg Folkeparti er imot alle former for diskriminering, òg i arbeidslivet. Men dette må ikkje forvekslast med forskjellsbehandling eller særbehandling. Arbeidsmarknadspolitikken er i stor grad basert på positiv særbehandling av grupper som står svakt på arbeidsmarknaden. Særbehandling vert gitt i form av prioritering av ulike målgrupper, slik som f.eks. innvandrarar eller ungdommar.

Ei innføring av ein diskrimineringsregel i arbeidsmarknadslova er ikkje kurant, og det vil vera viktig å ha grundige vurderingar av kva presiseringar og avgrensingar som må gjerast for å vidareutvikla dagens arbeidsmarknadspolitik.

Kristeleg Folkeparti meiner at den diskrimineringa det i praksis er snakk om på dette området, er teken vare på gjennom det lovverket som forpliktar arbeidsgivaren til å sjå til at det ikkje skjer diskriminering ved tilsetjingar og i arbeidslivet elles.

Aetat bør heller ikkje tilleggjast kontrolloppgåver knytte til regelverk som ligg til andre forvaltingsorgan. Det gjeld både diskriminering og kontrollfunksjon for å verna arbeidssøklarar mot sosial dumping og useriøse arbeidstilhøve. Dette åtvarar også Aetat sterkt imot.

Kristeleg Folkeparti vil halda fast på at Aetat skal vera ein tenesteytar for dei arbeidssøkjande og ikkje byggja opp funksjonar som overlappar oppgåver i andre organ.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [18:50:33]: Senterpartiet meiner at det er stadig nødvendig å fokusera på modernisering, effektivisering og fornying. Men då må dei tiltaka som blir sette i verk, vera til det betre.

Eg er einig i saksordføraren si understreking av dei områda der komiteen står saman med departementet. Det går òg fram av innstillinga på kva område det er delte meininger i komiteen.

Men eg har lyst til å streka under nokre få punkt. Senterpartiet ynskjer eit forsterka engasjement mot arbeidsløyse og mot sosial dumping. Vi er då vare for alle dei forslaga som kjem, og som vil bidra i så måte. Difor synest vi det er verdt å følgja opp at Rikstrygdeverket meiner at yrkeshemma skal synleggjerast betre i lova.

Difor synest vi det er viktig å ha antidiskrimineringsreglar inn i lova. Difor synest vi òg det er viktig at det er *ein* person i Aetat som har ansvaret for den enkelte arbeidssøkjaren. Vi synest òg det er klokt at rådet består, altså at vi har eit partssamansett utval inntil ei ny organisering av arbeids- og velferdstenestene er oppretta.

Så kjenner vi ein sterk frustrasjon i forhold til det som her er foreslått når det gjeld varslingsplikt ved masseoppseiing. Skal det vera slik at Aetat i ei tid der talet på delstillingar aukar kraftig, berre skal ha fokus på dei som har minst 50 pst. stilling? Det er vi djupt ueinig i. Aetat skal ha eit breiare fokus.

I tråd med vårt engasjement mot sosial dumping synest vi at det er veldig viktig å få på plass ei godkjenningsordning eller andre krav som er eigna til å sikra seriositet i arbeidsutleigebransjen. Eg må nok seia at i forhold til dei debattane som vi hadde i vår på akkurat det punktet, har dette behovet forsterka seg over sommaren.

Så til slutt: På tampen av komiteehandlinga vart det reist ei problemstilling som ingen av oss har omtalt i innstillinga, og det er det som står under punkt 9.1.5, som gjeld spesielle reglar for formidling av sjøfolk. Det er ILO-konvensjon nr. 179 som gjer det nødvendig. Departementet seier der at dei vil føreta ei forskriftsfesting. Eg vil berre be statsråden stadfesta at han kjem til å utarbeida ei slik forskrift i samråd med aktuelle organisasjonar både på arbeidstakar- og arbeidsgjeversida.

Statsråd Dagfinn Høybråten [18:54:56]: Utgangspunktet for forslaget til lov om arbeidsmarkedstjenester er å rydde opp i dagens lovgivning, som er lite tidsmessig, dvs. som på en del punkter ikke er i samsvar med dagens praksis og oppfatninger. Både i Ot.prp. nr. 70 for 1998-1999 og i Ot.prp. nr. 70 for 2001-2002 ble det varslet en full gjennomgang av dagens lov, som er fra 1947.

Lov om arbeidsmarkedstjenester er et forslag til en relativt liten lov. Det dreier seg likevel om en viktig lovrevisjon. Loven gjelder en landsdekkende og for mange brukere svært betydningsfull etat, nemlig Aetat.

Jeg er glad for at det er stor grad av enighet om de viktigste prinsippene i lovforslaget. Jeg har, foruten komiteens konkrete merknader til selve lovforslaget, lagt merke til komiteens henvisning til Rattsø-utvalgets innstilling til ny arbeids- og velferdsforvaltning. I likhet med komiteen er jeg innforstått med at det kan og vil bli behov for å endre så vel denne loven som andre lover når Stortinget får saken til behandling. Det har likevel vært viktig å få vedtatt forslaget til ny lov om arbeidsmarkedstjenester nå. For det første kan det gå noe tid før ny arbeids- og velferdsforvaltning blir etablert, og for det andre inneholder dette lovforslaget bestemmelser som også må vurderes videreført innenfor rammen av en slik ny modell. Tilslutningen i innstillingen til slike forslag gir oss anledning til å få prøvd ut nye tiltak i praksis og få en tilbakemelding fra brukerne.

Jeg ser også av komiteens innstilling, til tross for ulike oppfatninger om virkemidler, at man gir uttrykk for høye ambisjoner i forhold til det som er uttrykt i lovens for-

målsbestemmelse, et inkluderende arbeidsliv gjennom et velfungerende arbeidsmarked med høy yrkesdeltakelse og lav arbeidsledighet. Disse mål er det bred politisk enighet om i Norge.

De viktigste fornyelsene i lovforslaget er at det er lagt vekt på å styrke brukernes rettssikkerhet og innflytelse. Det foreslås innført en rett for den enkelte bruker av Aetat til å få vurdert sitt behov for arbeidsmarkedstjenester, og det foreslås en bestemmelse som skal sikre at brukerne gis medvirkning ved planlegging og evaluering av Aetats tjenester.

Samtidig gjør loven en viktig opprydning og forenkling i dagens regelverk. Det gjelder bl.a. rekkevidden av forvaltningslovens saksbehandlingsregler for avgjørelser om arbeidsmarkedstiltak, der det nå blir en større klarhet i når Aetat skal følge forvaltningslovens saksbehandlingsregler, herunder reglene om begrunnelsesplikt og klagerett.

I sum gir lovforslaget et betydelig enklere og klarere regelverk for Aetats tjenester, samtidig som brukerperspektivet blir styrket.

Lovforslaget gir et bedre utgangspunkt for de lovendringer som det senere vil bli behov for som følge av arbeidet med en ny og mer samlet arbeids- og velferdsforvaltning.

La meg kort gå inn på noen av de viktigste punktene i forslaget.

Det foreslås innført en rett for den enkelte arbeidssøker til å få vurdert sitt behov for tjenester. Vurderingen vil angi om arbeidsformidling, veiledning, kvalifisering eller andre av arbeidsmarkedsetatens virkemidler er nødvendige og hensiktsmessige for at arbeidssøkeren skal få bedret sine muligheter på arbeidsmarkedet. Vurderingen skal gis skriftlig og vil danne grunnlag for en tydeligere avklaring av etatens service. Jeg er glad for at komiteen har pekt på at dette må følges opp. Jeg vil sørge for at evaluering blir gjennomført, slik det er framholdt i debatten.

Stortinget har tidligere bedt om at brukermedvirkning sikres i Aetat. Etaten har på denne bakgrunn allerede gjennomført systematisk brukermedvirkning gjennom et sentralt brukerforum og gjennom lokale brukerfora i alle fylker i landet. Med lovforslaget vil brukermedvirkning nå sikres i lov.

Det foreslås å oppheve dagens lovbestemte plikt til å ha et råd for Aetat. Det er ikke naturlig at det bindes opp i lov hvilke former kontakten mellom Aetat og arbeidslivets parter skal ha. Dette bør Aetat i samarbeid med partene fortløpende vurdere.

Det foreslås å oppheve kravet om at virksomhet som driver privat formidling og utleie av arbeidstakere, skal registreres som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, alternativt at virksomheten stiller garanti. Dette kravet ble innført i 1998 med formål å sikre seriositet i disse bransjene. Bakgrunnen for at kravet nå foreslås opphevet, er en faglig vurdering av at kravet ikke fungerer etter sitt formål.

Regjeringen foreslo å fjerne dagens bestemmelse om at arbeidssøker eller arbeidstaker som ikke fyller «rimelige

krav i samband med formidlingen» kan bli nektet bistand fra Aetat, dvs. bli utelukket fra tjenestene. Bestemmelsen ble opprinnelig tatt inn som en ordens- og disiplinærregel. I praksis er den også blitt benyttet bl.a. overfor arbeidsgivere som det kan dokumenteres driver ulovlig virksomhet.

Jeg tar til etterretning at komiteen mener det fortsatt er behov for en slik bestemmelse. Jeg har også merket meg at Stortinget mener bestemmelsen skal kunne brukes overfor arbeidstakere og bedrifter som ikke fyller rimelige krav som Aetat stiller i forbindelse med sine tjenester.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [19:00:14]: Eg har eit spørsmål knytt til punkt 10, om sanksjonar. Det finst i dag firma som nektar tilsette å organisere seg. Det finst kanskje òg firma som betaler t.d. overtid med varer, eller dei betaler ei løn som ligg langt under det som er tariff-festa. Mitt spørsmål til statsråden blir: Vil slike firma kunne hevde at dei driv såkalla lovleg verksemd, slik § 2 gjev til kjenne som føresetnad for bistand frå Aetat, og kan eventuelt Aetat nekte å skaffe arbeidskraft til bedrifter som t.d. bryt arbeidsmiljølova og gjeldande tariffavtalar?

Statsråd Dagfinn Høybråten [19:01:22]: Etter min oppfatning omhandler § 2, om lovens virkeområde, i prinsippet det samme som det flertallet er ute etter i forslaget til § 28, om utestengning med utgangspunkt i at det er ulovlige handlinger eller ulovlig virksomhet som rammes. Jeg har merket meg at flertallet mener at bestemmelsen om nektelse av bistand skal kunne brukes overfor arbeidstakere og bedrifter som ikke fyller rimelige krav Aetat stiller i forbindelse med sine tjenester, herunder bl.a. ved sosial dumping og useriøse arbeidsforhold. Og der det foreligger klare lovbrudd, er det klart at vilkårene for en slik bruk må være til stede.

Torbjørn Andersen (FrP) [19:02:40]: Jeg må si at jeg finner det noe underlig at man har behov for å lovbestemme at det er ulovlig for private arbeidsformidlere å kunne ta seg betalt for en formidlingstjeneste overfor en arbeidssøker. Og jeg må si at jeg også anser de begrensninger loven hjemler vedrørende utleie av arbeidskraft, som noe merkelige. Mener virkelig statsråden at disse lovbegrensningene som han her viser til med hensyn til privat arbeidsformidling og utleie av arbeidstakere, er noe som styrker innsatsen for å formidle ledig arbeidskraft, eller styrker mulighetene for å skape et mer fleksibelt og selvregulerende arbeidsliv?

Statsråd Dagfinn Høybråten [19:03:38]: Jeg mener vel at den som vil endre rettstilstanden, er den som bør begrunne hva som er tungtveiende grunner for å gjøre det. Etter min oppfatning er fjerning av vilkåret om at det ikke kan kreves betaling fra arbeidssøkende ved privat arbeidsformidling, ikke tilstrekkelig begrunnet, og dersom man skulle gå inn på det, måtte man etter mitt syn

gjøre en nærmere utredning av hvilke effekter det ville ha. Det er ikke gjort. For øvrig definerer lovforslaget begrepene «privat arbeidsformidling» og «utleie av arbeidstakere» i lovteksten, og definisjonene viderefører dagens rettsstilstand med hensyn til hvem som omfattes av regelverket.

Karin Andersen (SV) [19:04:37]: Det er to forhold jeg har behov for å spørre statsråden om.

Det ene gjelder verbalforslaget fra flertallet der man ber Regjeringen «fremme forslag om retningslinjer, godkjenningsordninger eller andre krav som er egnet til å sikre seriøsitet i arbeidsutleiebransjen». Vi vet at det foregår sosial dumping i Norge i dag, og vi vet at de som er mest utsatt for det, er folk som har dårlig tilknytning til arbeidsmarkedet, som er arbeidsledige og på desperat jakt etter jobb. Og da er det jo viktig at vi går inn og sikrer seriøsitet i de bransjene, særlig fordi servicenæringen sjøl har bedt om det. De har god kjennskap til dette og vet at det innenfor disse bransjene er en del useriøse aktører. Så det er vanskelig å forstå hvorfor Regjeringen ikke imøtekommer det.

Det andre spørsmålet er knyttet til at Aetat skal formidle kunnskap om rettigheter til utdanning. Og jeg syns at det lover litt dårlig med tanke på å få en utredning om en stor etat der folk skal kunne gå inn én dør og få greie på alt de kan hjelpe seg med når de er utenfor arbeidslivet. Hva er grunnen til at statsråden er så redd for at Aetat skal ha plikt til å informere godt om de rettigheter folk har til utdanning?

Statsråd Dagfinn Høybråten [19:06:09]: Det er vel ikke slik at statsråden er redd for at Aetat skal informere godt om andre etaters tilbud og om rettigheter i lovverket som forvaltes av andre enn Aetat. Det spørsmålet her gjelder, er jo om det skal lovfestes som en plikt for etaten i forhold til de hovedoppgaver som Aetat må ha. Og det er en annen diskusjon. Jeg mener at en helhetlig tilnærming til informasjon overfor de gruppene det gjelder, er viktig, selv om man ikke nødvendigvis skriver det inn her.

Når det gjelder tiltak mot sosial dumping, så er det etter min oppfatning et veldig viktig anliggende. Jeg mener at vi har en rekke tiltak som nå er iverksatt. Vi ser at virkemidlet allmenngjøringsloven nå er tatt i bruk, og jeg mener at før man går inn på nye tiltak, bør man i samarbeid med arbeidslivets parter vurdere hvordan de tiltakene vi allerede har iverksatt, fungerer.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [19:07:42]: Det er mogleg at eg var ein smule uoppmerksom, men i innlegget mitt bad eg statsråden om å stadfesta at han når det gjeld formidling av sjøfolk, vil utarbeida ei forskrift i samråd med dei organisasjonane det gjeld. Eg gjentek det no, slik at han får moglegheit til å stadfesta det.

Dette lovforslaget vart lagt fram den 16. april i år. Etter det har vi fått EØS-utvidinga, og vi ser allereie konsekvensane i forhold til arbeidsinnvandring og i forhold til formidling av utanlandsk arbeidskraft. Ja, vi har fått

allmenngjering på sju landanlegg, men det går vel ei stund før det blir snakk om allmenngjering på fleire arbeidsplassar. Og her har altså både arbeidstakarorganisasjonar, UDI og Servicebedriftenes Landsforening bedt om at dei krav som i dag vert stilte til firma som driv utleige, ikkje blir fjerna. Korleis kan det ha seg at Regjerinnga held fast ved det?

Statsråd Dagfinn Høybråten [19:09:09]: La meg først si at representanten Meltveit Kleppa ikke var uoppmerksom. Jeg tok ikke opp dette spørsmålet i mitt innlegg, men jeg kan bekrefte at jeg har merket meg det flertallet i komiteen skriver i sine merknader, og vil arbeide med en oppfølging av det.

Når det gjelder tiltakene i forbindelse med EØS-utvidelsen, har vi iverksatt den overgangsordningen som er vedtatt av Stortinget, og følger opp den. Vi har sett at allmenngjøringsloven, som ble vedtatt tidlig på 1990-tallet i forbindelse med inngåelsen av selve EØS-avtalen, fungerer etter sin hensikt. Jeg har til hensikt å følge dette feltet tett og har etablert et nært samarbeid med partene i arbeidslivet, og vil drøfte konsekvensene av EØS-utvidelsen og behovet for eventuelt andre tiltak og virkemidler med partene allerede i et møte i Arbeidslivspolitisk råd denne måneden.

Sigvald Oppebøen Hansen (A) [19:10:37]: Av og til kan me lese i media om at tilsette i Aetat til tider blir utsette for trugsmål og anna trugande oppførsel frå arbeids-søkjarar. Dette kan t.d. vere trugsmål som ikkje blir råka av dagens straffelovgjeving. Slik eg forstår den gjeldande sysselsetjingslova, har ho i seg vedtak som tilseier at Aetat faktisk kan nekte å hjelpe menneske som utøver slike trugsmål mot arbeidstakarar i Aetat.

Mitt enkle spørsmål blir da: Kvifor vil ikkje departementet vidareføre dette vedtaket, slik eg har forstått at også Aetat har bedt om i si høyringsutsegn til lova?

Statsråd Dagfinn Høybråten [19:11:58]: Trussel mot offentlig tjenestemann er ulovlig og straffbart i Norge, uansett hvilken etat vedkommende tjenestemann eller -kvinne representerer. Det strafferettslige vernet står der uavhengig av hvordan denne lovgivningen er regulert i forhold til Aetat spesielt. Jeg vil si at det rettsvernet er viktig, og det er viktig at den type handlinger følges opp. Men det er etter mitt syn først og fremst et spørsmål om strafferettslige reaksjoner og ikke et spørsmål om tjenester i forhold til Aetat, selv om det også kan være en sammenheng mellom disse tingene.

Presidenten: Replikordskiftet er dermed omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Karin Andersen (SV) [19:13:23]: Jeg må si at jeg synes ikke statsråden svarer særlig godt i forhold til Aetat og informasjon om rettigheter til utdanning, for det er ingen som har foreslått lovfesting av dette. Det er rett og slett en politisk understreking fra et flertall i komiteen

som sier at dette er viktig. Det er kjempeviktig at man har en bred forståelse av dette når man skal lage en stor etat der folk skal kunne gå innenfor én dør og få informasjon og bistand på de områdene de trenger. Da virker det veldig underlig at man på en måte prøver å skyve dette temaet vekk, for det er jo så utrolig viktig for veldig mange av de arbeidsledige at de får utdanning. Så det er underlig at man inntar en sånn holdning.

Så til dette med sosial dumping. Ja, det er riktig at det på en del områder er allmenngjort tariffavtaler, og SV anbefaler det sterkt. Det er et godt virkemiddel, men det har ikke skjedd på noen av de områdene som jeg refererte til i mitt innlegg, nemlig servicesektoren. Serviceeringa sjøl har bedt Stortinget og Regjeringen om å vurdere noen tiltak for å sikre seriøsitet i denne bransjen. Statistikken viser også at det er her folk blir syke og uføretrygdet. Det er tøffe forhold i den bransjen, og de rekrutterer også veldig mange av dem som er ut og inn av arbeidsmarkedet på usikre ansettelsesforhold. Jeg må si at jeg er bekymret over at man ikke ser det og ikke engang er villig til å vurdere slike tiltak for å sikre en bransje der de mest utsatte jobber.

Så er jeg litt i stuss om Fremskrittspartiets stemmeforklaring her i stad. Jeg vil bare gjøre oppmerksom på at forslaget fra flertallet til § 26 annet ledd er i sitt innhold identisk med mindretallets forslag, nr. 4. Det er altså bred enighet i Stortinget om at det ikke skal kreves betaling av arbeidssøkeren for formidlingstjenester. Jeg regner med at presidenten legger opp avstemningen slik at det blir klart at det blir et flertall for innholdet i det, slik at ikke denne litt overraskende stemmeforklaringen skal resultere at vi vedtar en lovbestemmelse som mangler denne viktige saken, for den er veldig viktig også for flertallet.

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [19:16:30]: Eg skal berre utdjupa to forhold. Det eine er det som eg tok opp i innlegget mitt om sjøfolk, der eg viste til punkt 9.5.1 i proposisjonen, som omtalar dei spesielle reglane som ILO-konvensjon nr. 179 føreset. Det var altså eit spørsmål som kom opp så seint under handlinga i komiteen at komiteen ikkje omtalar det spesielt. Eg er nøydd til å understreka nettopp det, sidan statsråden viste til det komiteen seier, for det er altså eit område som komiteen ikkje omtalar. Men eg synest det er naudsynt at statsråden stadfestar når han varslar forskriftsfesting på dette området, at det skal skje i samråd med dei organisasjonar det gjeld. Eg tek opp dette fordi det er sådd utryggeleik. Ein har kontakta departementet utan å få tak i kva innhald departementet eigenleg tenkjer seg at denne forskrifta skal ha.

Så til spørsmålet om tiltak mot sosial dumping. I punkt 9.3.3 i proposisjonen seier departementet at forslaget om å oppheva kravet om at verksemder skal registrast som aksjeselskap eller allmennaksjeselskap, eller få stilt garanti, blir halde ved lag. Det framgår klart at det er fleire organisasjonar, m.a. Norges Ingeniørorganisasjon, LO, Servicebedriftenes Landsforening og UDI, som går imot dette forslaget, og dei grunnjev dette nettopp med

at det då vil vera vanskelegare å sortera dei seriøse bedriftene frå dei useriøse. Departementet held altså fast ved forslaget sitt, men så seier dei til slutt:

«Departementet vil samtidig peke på at det om nødvendig i forskrift kan fastsettes nærmere vilkår for melding, rapportering, tilsyn, organisering og drift av formidlings- og utleievirksomheter.»

Dersom det er slik at statsråden følgjer dette området nøye, vil eg òg bede han om å følgja opp det som Regjeringa sjølv her skriv *kan* iverksetjast som tiltak mot sosial dumping, nemleg forskriftsfesting.

Statsråd Dagfinn Høybråten [19:19:51]: La meg forsøke å oppklare i dialogen mellom representanten Karin Andersen og meg at jeg ikke har uttalt meg mot den politiske målsetting at arbeids- og velferdsforvaltningen i Norge skal informere bredt i forhold til de målgruppene som den har et ansvar for. Den skal selvfølgelig primært informere om de virkemidler den selv forvalter, men det er min klare forventning at man har oversikt over, kan henvise til og informere om også det som andre etater har å bidra med. Så håper jeg at det skulle være ute av verden.

Når det gjelder spørsmålet om tiltak i forbindelse med sosial dumping, er det en problemstilling som jeg kan forsikre om at jeg i nær kontakt med partene i arbeidslivet følger meget nøye. Vi har nedsatt en partssammensatt arbeidsgruppe som følger utviklingen spesielt i forbindelse med EØS-utvidelsen, og vi skal ha en tilbakemelding fra det arbeidet i et bredt anlagt møte med partene den 24. november.

Vi vil selvsagt også vurdere tiltak som kan sikre seriøsitet i ulike bransjer. Det er noe som vi hele tiden fokuserer på fra ulike sider av regjeringsapparatet, det være seg de ulike etater og kontrollmyndigheter som opererer i forhold til næringslivet og i forhold til virksomhetene, og jeg vil selvsagt også fra min synsvinkel fokusere på dette.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 79)

S a k n r . 5

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Norges Rederiforbund i forbindelse med tariffrevisjonen 2004 (Innst. O. nr. 11 (2004-2005), jf. Ot.prp. nr. 10 (2004-2005))

Magnhild Meltveit Kleppa (Sp) [19:22:53] (leiar for komiteen og ordførar for saka): Innst. O. nr. 11 for 2004-2005 gjeld bruk av tvungen lønnsnemnd i arbeidstvisten mellom OFS og Norges Rederiforbund.

Eit fleirtal i komiteen, alle parti unnateke SV, støttar forslaget i proposisjonen.

Fleirtalet understrekar at Stortinget ikkje tek stilling til grunnlaget for konflikten. Eg finn grunn til å komma med ei spesiell poengtering av akkurat det, fordi kommu-

nalkomiteen dette året og òg i føregående sak i dag har drøfta tiltak og fremma sterke meiningar når det gjeld sosial dumping.

I proposisjonen er det greitt gjort greie for partsforhandlingar, mekling og verknader av konflikten.

Fleirtalet viser til grunngevinga frå Regjeringa: Ein stans i produksjonen på norsk sokkel vil ha alvorlege økonomiske og samfunnsmessige konsekvensar. Fleirtalet støttar altså Regjeringa sitt forslag. SV si grunngeving for å gå imot forslaget går fram av SV sine merknader i innstillinga.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet i sak nr. 5. (Votering, se side 87)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Odelstinget skal da votere i sakene nr. 1–5.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Eirin Faldet har bedt om ordet.

Eirin Faldet (A) [19:31:50]: I og med at argumentasjonen i denne saken går på at Regjeringen skal komme tilbake til Stortinget med en sak om kjønnsnøytral ekteskapslov, vil jeg anmode om at Sosialistisk Venstreparti trekker sitt forslag, slik at saken kan komme opp igjen etter at landsmøtene er avholdt.

May Hansen (SV) [19:32:50]: På bakgrunn av den debatten vi har hatt i dag, hvor man har argumentert med at dette trenger å komme opp på de ulike partiers landsmøter, trekker vi forslaget. Vi kommer til å fremme det igjen i denne perioden, etter landsmøtene.

Presidenten: Det hadde vært greit om presidenten hadde fått et hint om dette tidligere. Jeg antar at det gjelder forslag nr. 2, fra SV. – Det bekreftes.

Under debatten er det satt fram tre forslag. Når forslag nr. 2 nå er trukket, gjenstår

- forslag nr. 1, fra Trond Giske på vegne av Arbeiderpartiet
- forslag nr. 3, fra Eli Sollied Øveraas på vegne av Senterpartiet

Forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og vurdere endringer i lovgivningen som sikrer at personer i ekteskap og partnerskap blir juridisk likestilt, herunder vurdering av en felles ekteskapslov. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med dette som egen sak innen 15. mai 2005.»

Forslag nr. 3, fra Senterpartiet, lyder:

«Stortinget ber Regjeringen utrede spørsmålet om kjønnsnøytral ekteskapslov, herunder forholdet til eksisterende lovgivning, og komme tilbake til Stortinget med en egen sak om dette.»

Forslagene blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstilt til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til:

Dokument nr. 8:52 (2003-2004) – forslag fra stortingsrepresentantene Siri Hall Arnøy og May Hansen om lov om endring i lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap. (Kjønnsnøytral ekteskapslov) – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram 12 forslag. Det er :

- forslag nr. 1, fra Magnar Lund Bergo på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet
- forslag nr. 2, fra Magnar Lund Bergo på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 3 og 4, fra Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslagene nr. 5–12, fra Magnar Lund Bergo på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Før vi går til votering over innstillingen, vil presidenten ta opp forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Vedtak til lov

om opphevelse i lov 13. juni 1997 nr. 53 om tilsyn med erverv i dagspresse og kringkasting

I

Lov 13. juni 1997 nr. 53 om tilsyn med erverv i dagspresse og kringkasting oppheves.

II

Loven trer i kraft 1. juni 2005.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 60 mot 10 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.35.51)

Presidenten: Fremskrittspartiet har varslet at de når dette forslaget har falt, vil støtte innstillingen subsidiært. Når det gjelder forslag nr. 4, antar presidenten at det er naturlig at Fremskrittspartiet trekker dette anmodningsforslaget nå når forslag nr. 3, om opphevelse av loven, har falt.

Ulf Erik Knudsen (FrP) (fra salen): Det kan bekreftes.

Presidenten: Vi går så til de øvrige anmodningsforslagene. Det er forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet og Sosia-

listisk Venstreparti, og forslagene nr. 5–12 fra Sosialistisk Venstreparti. Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget innen to år med en evaluering av konsekvensene av innføring av den regionale inndelingen på 60 prosent, og om dette har virket etter Regjeringens intensjon.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget innen to år med en synliggjøring av medieutviklingen på lokalt nivå innenfor de fire mediemarkedene avis, tv, radio og elektroniske medier.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme egen sak om eierskapsbegrensning i kringkasting på regionalt og nasjonalt nivå.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget i egnet form for å synliggjøre på hvilken måte 10 pst.-grense på krysseierskap har fungert etter Stortingets intensjon.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme egen sak om krysseierskap på 10 pst. også skal omfatte tv og elektroniske medier.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av virkningen av innføringen av trappetrinnsreguleringen på nasjonalt nivå av multimediekonsentrasjon.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme egen sak om utviklingen av elektroniske medier på alle nivåer (lokalt, regionalt, nasjonalt) og utarbeide forslag om eierskapsregulering også sett i forhold til innføringen av digitalt bakkenett.»

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme egen sak om på hvilken måte Kongen i statstråd kan være en klageinstans ved prinsipielle spørsmål som har stor samfunnsmessig betydning, uten at en slik ankemulighet skal komme i konflikt med mediernes rolle som uavhengig av myndighetene.»

Forslag nr. 12 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om på hvilken måte en regulering av vertikal integrasjon best skal kunne gjennomføres for å sikre et mangfold av aktører tilgang til mediemarkedet.»

Disse forslagene blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i lov 13. juni 1997 nr. 53 om tilsyn med erverv i dagspresse og kringkasting

I

I lov 13. juni 1997 nr. 53 om tilsyn med erverv i dagspresse og kringkasting blir det gjort følgende endringer:

Tittelen skal lyde:

Lov 13. juni 1997 nr. 53 om eierskap i medier (medieeierskapsloven)

§ 3 skal lyde:

Lovens saklige virkeområde

Loven gjelder foretak som driver dagspresse, fjernsyn, radio eller elektroniske medier, samt foretak som har eiermessig innflytelse over slike foretak.

§ 4 skal lyde:

Lovens stedlige virkeområde

Loven gjelder erverv av eierandel eller samarbeidsavtaler som har virkning eller er egnet til å ha virkning her i riket.

§ 7 overskriften og første ledd skal lyde:

Tilsynsmyndighetens oppgaver

Medietilsynet forestår det løpende tilsynet etter denne lov og skal herunder

- a) føre tilsyn med markeds- og eierforhold i dagspresse, fjernsyn, radio og elektroniske medier,
- b) bidra til å skape større åpenhet, oppmerksomhet og kunnskap om eierforhold i norske medier, og
- c) treffe vedtak i henhold til § 9.

§ 8 første ledd skal lyde:

Kongen oppnevner en klagenemnd for enkeltvedtak etter denne lov. Nemnda skal ha tre medlemmer og to varamedlemmer, og Kongen fastsetter hvem som skal være nemndas leder og nestleder.

§ 8 femte ledd skal lyde:

I forbindelse med erverv av eierandel der *Medietilsynet* ikke anvender lovens inngrepsfullmakt i § 9, kan Klagenemnda be om en skriftlig redegjørelse.

§ 9 skal lyde:

Inngrep mot erverv av eierandel

Medietilsynet kan gripe inn mot erverv av eierandel i foretak som driver dagspresse, fjernsyn eller radio dersom erververen alene eller i samarbeid med andre har eller får en betydelig eierstilling i mediemarkedet nasjonalt eller regionalt, og dette er i strid med formålet i lovens § 1.

Vedtak om inngrep etter første ledd kan blant annet gå ut på å:

- a) forby ervervet,
- b) påby avhendelse av eierandeler som er ervervet og gi pålegg som er nødvendige for at formålet med påbudet blir oppnådd, eller

- c) tillate erverv på slike vilkår som er nødvendige for å motvirke at ervervet kan stride mot formålet i lovens § 1.

Medietilsynet kan vedta midlertidig forbud mot å gjennomføre et erverv eller vedta andre tiltak dersom det er rimelig grunn til å anta at vilkårene for inngrep er oppfylt og Medietilsynet anser det som nødvendig for å gjennomføre et eventuelt senere vedtak om inngrep.

Før det foretas inngrep etter første ledd, skal tilsynet ha forsøkt å komme fram til en minnelig løsning med erververen, eller med den inngrepet ellers er tenkt rettet mot.

Medietilsynet kan gripe inn mot erverv ved vedtak innen seks måneder etter at det er inngått endelig avtale om ervervet. Dersom særlige hensyn tilsier det, kan tilsynet gjøre inngrep innen ett år fra samme tidspunkt.

Bestemmelsene i denne paragrafen gjelder tilsvarende for samarbeidsavtaler som gir en avtalepart samme eller tilsvarende innflytelse over det redaksjonelle produktet som et erverv.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Ny § 10 skal lyde:

Nasjonale eierskapsbegrensninger

Betydelig eierstilling i mediemarkedet nasjonalt anses normalt å foreligge:

- a) ved kontroll med en andel på 40 prosent eller mer av det samlede dagsopplaget for dagspressen,
- b) ved kontroll med en andel på 40 prosent eller mer av de samlede seertallene for fjernsyn,
- c) ved kontroll med en andel på 40 prosent eller mer av de samlede lyttertallene for radio,
- d) ved kontroll med en andel på 30 prosent eller mer i ett av mediemarkedene nevnt i bokstav a, b eller c og 20 prosent eller mer i ett av de andre mediemarkedene nevnt i bokstav a, b eller c,
- e) ved kontroll med en andel på 20 prosent eller mer i ett, 20 prosent eller mer i ett annet og 20 prosent eller mer i et tredje av mediemarkedene nevnt i bokstav a, b eller c, eller
- f) når et foretak som kontrollerer 10 prosent eller mer i ett av mediemarkedene nevnt i bokstav a, b eller c blir eier eller deleier i et foretak som inngår i en annen gruppering med kontroll over 10 prosent eller mer innenfor samme mediemarked (krysseierskap).

Presidenten: Til § 10 a, b og c foreligger et avvikende forslag, nr. 1, fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«I lov 13. juni 1997 nr. 53 om tilsyn med erverv i dagspresse og kringkasting gjøres følgende endringer:

Ny § 10 bokstav a, b og c skal lyde:

Nasjonale eierskapsbegrensninger

Betydelig eierstilling i mediemarkedet nasjonalt anses normalt å foreligge:

- a) ved kontroll med en andel på 1/3 eller mer av det samlede dagsopplaget for dagspressen,
- b) ved kontroll med en andel på 1/3 eller mer av de samlede seertallene for fjernsyn,
- c) ved kontroll med en andel på 1/3 eller mer av de samlede lyttertallene for radio.»

V o t e r i n g :

1. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til ny § 10 a, b og c og forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet bifaltes innstillingen med 41 mot 29 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 19.37.37)
2. Komiteens innstilling til ny § 10 d, e og f bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Ny § 11 skal lyde:

Regionale eierskapsbegrensninger

Betydelig eierstilling i mediemarkedet regionalt anses normalt å foreligge ved kontroll med en andel på 60 prosent eller mer av det samlede dagsopplaget av region- og lokalaviser i en medieregion.

Kongen fastsetter medieregionene i forskrift.

Noverande §§ 10 til 16 blir §§ 12 til 18.

§ 12 skal lyde:

Forhåndsklarering

Den som har en aktuell interesse i å få avklart om det vil bli aktuelt med inngrep mot erverv etter § 9, kan melde et erverv av eierandel til Medietilsynet før ervervet gjennomføres. Dersom Medietilsynet ikke innen 30 dager etter at meldingen er mottatt varsler at inngrep kan bli aktuelt, kan Medietilsynet ikke beslutte inngrep mot ervervet etter § 9.

Medietilsynet kan gi nærmere bestemmelser om melding etter denne paragraf.

§ 13 skal lyde:

Opplysningsplikt m.v.

Enhver plikter å gi Medietilsynet og Klagenemnda for eierskap i media de opplysninger tilsynet eller klagenemnda krever for å kunne utføre sine gjøremål etter loven, blant annet for å

- a) undersøke om lovens inngrepskriterium er oppfylt
- b) undersøke om vedtak i medhold av loven er overtrådt, eller

c) bidra til å skape større åpenhet, oppmerksomhet eller kunnskap om eierforhold i norske medier.

Opplysninger etter første ledd kan kreves gitt skriftlig eller muntlig innen en fastsatt frist.

Medietilsynet kan gi enhver stående pålegg om å sende melding om eventuelle erverv av aksjer eller andeler i foretak som nevnt i § 3. Slike pålegg kan ikke gis for mer enn tre år av gangen.

Opplysninger som kreves etter første ledd, kan gis uten hinder av den lovbestemte taushetsplikt som ellers påhviler ligningsmyndigheter, andre skattemyndigheter og myndigheter som har til oppgave å overvåke offentlig regulering av ervervsvirksomhet. Slik taushetsplikt er heller ikke til hinder for at dokumenter som befinner seg hos slike myndigheter, utleveres for gransking.

§ 15 skal lyde:

Tvangssalg

Dersom vedtak om salg av eierandeler etter § 9 ikke etterleves, kan Medietilsynet la eierandeler selge gjennom namsmyndighetene etter reglene om tvangssalg så langt de passer. Bestemmelsene i lov av 26. juni 1992 nr. 86 om tvangssalg og midlertidig sikring, § 8-16 om forholdet til bedre prioriterte rettighetshavere, gjelder ikke.

§ 16 skal lyde:

Straff

Med bøter eller med fengsel inntil to år straffes den som

- a) forsettlig eller uaktsomt overtrer vedtak etter § 9,
- b) unnlater å etterkomme pålegg om å gi opplysninger etter § 13,
- c) gir uriktige eller ufullstendige opplysninger til Medietilsynet eller Klagenemnda for eierskap i media, eller
- d) medvirker til overtredelse som nevnt i bokstavene a til c.

II

Lova trer i kraft frå den tid Kongen fastset.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 3

Presidenten: Under debatten er det satt fram tre forslag. Det er

– forslagene nr. 1 og 2, fra Eli Sollied Øveraas på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet

– forslag nr. 3, fra Magnar Lund Bergo på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa komme tilbake til Stortinget med ei eiga sak med forslag til endeleg organisering av den nye språkinstitusjonen så snart funksjonsperioden til det oppretta interimsstyret er avsluttet.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa fremme forslag om korleis den nye språkinstitusjonen kan hjemlast i lov.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber Regjeringa snarest komme tilbake til Stortinget med forslag til lov som sikrer og ivaretar viktige språkpolitiske mål.»

Disse forslagene blir i samsvar med forretningsordens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om oppheving av lov 18. juni 1971 nr. 79 om Norsk språkråd

I

Lov 18. juni 1971 nr. 79 om Norsk språkråd blir oppheva.

II

Lova trer i kraft frå den tid Kongen fastset.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er

– forslagene nr. 1–3, fra Hans Kristian Hogsnes på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti

– forslag nr. 4, fra Hans Kristian Hogsnes på vegne av Høyre og Kristelig Folkeparti

- forslag nr. 5, fra Torbjørn Andersen på vegne av Fremskrittspartiet

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slike vedtak:

A .

L o v

om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsloven)

Kapittel 1 Formål og virkeområde

§ 1 Formål

Lovens formål er å bidra til et inkluderende og ikke diskriminerende arbeidsliv gjennom et velfungerende arbeidsmarked med høy yrkesdeltakelse og lav arbeidsledighet.

Presidenten: Til § 1 foreligger et avvikende forslag, nr. 1 fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti – Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak innstillingen.

Forslag nr. 1 lyder:

«§ 1 skal lyde:

Lovens formål er å bidra til å oppnå et inkluderende arbeidsliv gjennom et velfungerende arbeidsmarked med høy yrkesdeltakelse og lav arbeidsledighet.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti bifaltes forslaget med 39 mot 31 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.40.31)

Videre var innstillet:

§ 2 Virkeområde

Kapittel 1-7 gjelder for alle personer med lovlig opphold i riket og for alle som driver lovlig virksomhet i Norge. Aetat skal også yte tjenester til andre rettssubjekter når dette følger av internasjonale forpliktelser.

Kongen kan fastsette særlige regler for Svalbard og Jan Mayen.

Departementet kan gi forskrift om at virkemidler med hjemmel i denne lov kan anvendes utenfor landets grenser når dette er hensiktsmessig for å fremme lovens formål, og om tjenester Aetat yter som følge av internasjonale forpliktelser.

Kapittel 2 Aetat

§ 3 Aetats oppbygging

Aetat utøver den offentlige arbeidsmarkedspolitikken under styring av departementet.

Aetat Arbeidsdirektoratet leder Aetats virksomhet. Arbeidsdirektøren har den daglige ledelsen av Aetat Arbeidsdirektoratet.

Aetat skal være representert på de steder som Aetat Arbeidsdirektoratet bestemmer.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 4 Brukermedvirkning

Aetat skal ha et samarbeid med brukerne og deres organisasjoner i forbindelse med planlegging, iverksettelse og evaluering av Aetats virksomhet.

Presidenten: Her foreligger et avvikende forslag, nr. 2, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti – Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak innstillingen.

Forslaget lyder:

«§ 4 skal lyde:

Aetat skal sørge for at brukerrepresentanter blir hørt i forbindelse med planlegging og evaluering av Aetats tjenester.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti bifaltes forslaget med 39 mot 31 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.41.23)

Videre var innstillet:

§ 5 Aetats hovedoppgaver

Aetat har ansvaret for gjennomføringen av arbeidsmarkedspolitikken ved å bistå arbeidssøkere med å få jobb, bistå arbeidsgivere med å skaffe arbeidskraft og forebygge og dempe skadevirkningene av arbeidsledighet.

Sentrale oppgaver er å innhente informasjon om arbeidsmarkedet, gi informasjon til arbeidssøkere og arbeidsgivere om arbeidsmarkedet, veilede brukerne, formidle og kvalifisere arbeidssøkere til arbeid, bistå arbeidsgivere ved rekruttering og omstilling, organisere og gjennomføre arbeidsmarkedstiltak og forvalte ytelser etter folketrygdloven kapittel 4 og 11, tjenestemannsloven § 13 nr. 6 og loven her. Det skal føres kontroll med forvaltningen av disse ytelsene.

De tjenester Aetat tilbyr etter denne lov skal være vederlagsfrie.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om Aetats virksomhet og kan pålegge Aetat andre oppgaver enn dem som følger av denne bestemmelsen.

§ 6 Samarbeid

Aetat skal samarbeide med andre når dette kan bidra til å løse de oppgavene som etaten er pålagt.

Kapittel 3 Arbeidsgivers meldeplikt

§ 7 Arbeidsgivers plikt til å melde ledige stillinger

Arbeidsgiver skal straks melde ledig stilling til Aetat. Blir det med en gang satt en inn i stillingen, faller meldeplikten bort.

Meldeplikten gjelder ikke når stillingen er blitt ledig på grunn av lockout eller streik som er godkjent av hovedsammenslutning for de arbeidsgivere eller arbeidstakere konflikten gjelder, og den ikke er kjent ulovlig ved dom.

En arbeidsgiver som har henvendt seg til Aetat for å få arbeidskraft, skal straks melde fra til Aetat dersom oppdraget faller bort.

Arbeidsgiver som selv ønsker å annonsere etter arbeidskraft uten å oppgi sitt navn, skal samtidig med melding etter første ledd oppgi grunnen til en slik fremgangsmåte.

Kongen kan gi forskrift om unntak fra bestemmelsene i første ledd for ledige stillinger i staten, fylkeskommuner, kommuner og hel- og halvoffentlige institusjoner. Kongen kan videre gi forskrift om i hvilken utstrekning disse skal benytte Aetat når de skal tilsette arbeidstakere.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 8 Arbeidsgivers meldeplikt og Aetats oppfølging ved masseoppsigelser og permitteringer

Arbeidsgiver som vurderer å gå til masseoppsigelser, jf. arbeidsmiljøloven § 56A nr. 1, skal tidligst mulig og senest samtidig med at arbeidsgiver innkaller til drøftinger, gi Aetat melding som fastsatt i arbeidsmiljøloven § 56A nr. 3. Tilsvarende melding skal gis Aetat dersom arbeidstakerne vil bli permittert uten lønn eller i mer enn 4 uker vil få sin ukentlige arbeidstid innskrenket til under 30 timer. Melding skal også gis ved masseoppsigelser eller permitteringer av arbeidstakere som omfattes av tjenestemannsloven.

Meldingen skal gis til Aetat i det distriktet virksomheten ligger.

Planlagte masseoppsigelser får tidligst virkning 30 dager etter at Aetat er underrettet. Dersom det er nødvendig for å få til slik avtale som nevnt i arbeidsmiljøloven § 56A nr. 2, kan Aetat forlenge fristen etter første punktum med inntil 30 dager. Dersom Aetat endrer denne fristen, skal det gis skriftlig melding til arbeidsgiver om dette. Fristen kan ikke forlenges når en virksomhet opphører som følge av en rettsavgjørelse.

Aetat skal benytte fristen etter tredje ledd, første eller andre punktum, til å finne løsninger på de problemer som de planlagte oppsigelsene reiser. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om hvordan retten til utsettelse av oppsigelser skal nyttes og Aetats rolle ved utsettelse.

Aetat Arbeidsdirektoratet kan fastsette innskrenkninger i meldeplikten.

Presidenten: Til første ledd annet punktum foreligger et avvikende forslag, nr. 3, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti – Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak innstillingen.

Forslaget lyder:

«§ 8 første ledd andre punktum skal lyde:

Tilsvarende melding skal gis Aetat dersom arbeidstakerne vil bli permittert uten lønn eller i mer enn 4 uker vil få sin ukentlige arbeidstid innskrenket med mer enn 50 prosent.»

V o t e r i n g :

1. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 8 første ledd andre punktum og forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti bifaltes forslaget med 40 mot 30 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 19.42.09)
2. Komiteens innstilling til paragrafens øvrige ledd og punktum bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

Kapittel 4 Informasjon, registrering og behovsvurdering

§ 9 Informasjon om Aetats tjenester

Enhver som henvender seg til Aetat har rett til informasjon om retten til å registrere seg som arbeidssøker, hvilke tjenester Aetat tilbyr og hvilke ytelser den forvalter.

§ 10 Registrering som arbeidssøker

Enhver som omfattes av denne lov har rett til å bli registrert som arbeidssøker hos Aetat.

For å ha rett til å stå registrert, må arbeidssøker melde seg til Aetat på slik måte og så ofte som Aetat bestemmer.

§ 11 Behovsvurdering

Registrerte arbeidssøkere har rett til å få vurdert sitt behov for bistand og tjenester fra Aetat. Vurderingen skal ta utgangspunkt i arbeidssøkerens real- og formalkompetanse, sett i forhold til mulighetene på arbeidsmarkedet.

Det skal vurderes om bistand utover Aetats ordinære formidlings- og oppfølgingsbistand anses nødvendig og hensiktsmessig. Ved vurderingen skal Aetat blant annet ta i betraktning søkerens helse, alder og ledighetsperiode sett i forhold til situasjonen på arbeidsmarkedet. Slik bistand kan blant annet omfatte virkemidler som veiledning, avklaring, handlingsplanlegging eller kvalifisering. Det skal angis hvilke virkemidler som kan være aktuelle og når disse antas å kunne tas i bruk. Det skal fastsettes en frist for når videre oppfølging skal skje.

Ved vesentlige endringer i arbeidssøkerens situasjon i forhold til arbeidsmarkedet, skal Aetat foreta en ny behovsvurdering.

Kapittel 5 Arbeidsmarkedstiltak

§ 12 *Arbeidsmarkedstiltak*

Arbeidsmarkedstiltak skal utformes og organiseres i samsvar med lovens formål, de mål og retningslinjer som ligger til grunn for Stortingets bevilgninger, tildelingsbrev fra departementet og forskrifter.

Departementet kan gi nærmere regler om arbeidsmarkedstiltakene og fastsette nærmere formål, innhold, personkrets og organisering av tiltakene.

§ 13 *Ytelser til gjennomføring av arbeidsmarkedstiltak*

Departementet kan fastsette nærmere vilkår for og størrelsen på ytelser til tiltaksdeltakere, og vilkår for og størrelsen på tilskudd til tiltaksarrangører. Departementet kan gi bestemmelser om arbeidsgivers lønnsplikt overfor deltakere i tiltak.

Departementet kan gi nærmere regler om tilskudd i oppholdsperioder mellom dagpenger og tiltak og mellom ulike tiltak og om vilkårene for og størrelsen på slikt tilskudd.

Kapittel 6 Saksbehandlingsregler

§ 14 *Generelle saksbehandlingsregler*

Forvaltningsloven gjelder med de særregler som er fastsatt i loven her.

I saker som gjelder dagpenger under arbeidsløshet og ytelser under yrkesrettet attføring gjelder saksbehandlingsreglene mv. i folketrygdloven kapittel 21, 22 og 25.

§ 15 *Hvor krav om stønad skal settes fram*

Krav om stønad i forbindelse med arbeidsmarkedstiltak etter kapittel 5 i denne loven, settes fram for Aetat på vedkommendes bosted eller oppholdssted.

§ 16 *Begrepe part og enkeltvedtak i visse saker*

Flere som har behov for eller ønsker den samme tjenesten, regnes ikke som parter i samme sak, og kan ikke klage over at en annen har fått tjenesten.

Aetats avgjørelser overfor en tiltaksarrangør om etablering av en tiltaksplass regnes ikke som enkeltvedtak etter forvaltningsloven. Det samme gjelder for avgjørelser som arbeidsgiver treffer på vegne av Aetat om inntak på arbeidsmarkedstiltak eller opphør av tiltaksforholdet.

§ 17 *Klagefrist*

Fristen for å klage over enkeltvedtak er seks uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet fram til vedkommende part. For Aetats tildeling av tiltaksplass hos en arbeidsgiver gjelder likevel tre ukers klagefrist fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet fram til arbeidssøker.

§ 18 *Underretning om vedtak*

Departementet kan gi forskrifter om at underretning om vedtak ikke behøver å gis når vedtaket gjelder stans av ytelse av grunner som er åpenbart kjent for parten, og

det er gitt forhåndsorientering om at retten til ytelse bortfaller i slike tilfeller.

§ 19 *Opplysningsplikt overfor Aetat*

Aetat kan pålegge arbeidssøkere, arbeidstakere, arbeidsgivere, offentlige myndigheter, utdanningsinstitusjoner, Statens lånekasse for utdanning, forsikringsselskaper, banker, private pensjonsordninger og tiltaks- og formidlingsaktører å gi opplysninger som er nødvendige for at Aetat skal kunne utføre sine oppgaver etter denne loven.

De som blir pålagt å gi opplysninger, plikter å gjøre dette uten godtgjørelse. Opplysningene skal gis uten ugrunnet opphold og uten hinder av taushetsplikt.

§ 20 *Særlige begrensninger i taushetsplikten*

Lovhjemlet taushetsplikt er ikke til hinder for at opplysninger om utbetalte ytelser kan gis til skattemyndighetene for kontrollformål.

Lovhjemlet taushetsplikt er heller ikke til hinder for nødvendig utveksling av opplysninger i ytelsessaker mellom Aetats organer og det eller de organer som er fastsatt med hjemmel i folketrygdloven § 21-15 tredje ledd.

§ 21 *Bistand og opplysningsplikt overfor sosialtjenesten*

Aetat skal gi sosialtjenesten bistand i klientsaker.

Aetat skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som bør føre til tiltak fra sosialtjenestens side, og skal av eget tiltak gi sosialtjenesten opplysninger om slike forhold. Opplysninger kan bare gis etter samtykke fra klienten eller med hjemmel i lov.

Opplysninger om ytelsessaker og arbeidsforhold kan gis uten hinder av taushetsplikt.

Aetats plikter etter paragrafen her gjelder tilsvarende i forhold til kommunenes virksomhet etter lov 6. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere.

Kapittel 7 Tilbakekreving mv.

§ 22 *Tilbakekreving*

Dersom noen har mottatt en ytelse i strid med redelighet og god tro, kan beløpet kreves tilbakebetalt. Feil utbetalt ytelse kan også kreves tilbakebetalt dersom mottakeren eller noen som har handlet på dennes vegne, uaktomt har gitt feilaktige eller mangelfulle opplysninger. Det samme gjelder dersom utbetalingen skyldes en feil fra Aetat eller annet organ som foretar utbetaling på Aetats vegne, og mottakeren burde ha forstått dette.

I andre tilfeller enn nevnt i første ledd kan det som er utbetalt for mye, kreves tilbake dersom særlige grunner gjør det rimelig. Ved vurderingen av om det foreligger særlige grunner, skal det blant annet legges vekt på hvor lang tid det er gått siden den feilaktige utbetalingen fant sted og om vedkommende har innrettet seg i tillit til utbetalingen. Kravet om tilbakebetaling etter dette leddet er begrenset til det beløp som er i behold når vedkommende blir kjent med at utbetalingen var feilaktig.

Dersom det etterbetales lønn eller erstatning for lønn for tidsrom det allerede er utbetalt dagpenger under arbeidsløshet for, kan det for mye utbetalte beløp for samme tidsrom kreves tilbakebetalt. Dersom ytelser etter folketrygdloven kapittel 4 og 11 eller ytelser etter denne lov utbetales som forskudd, kan det som er utbetalt for mye, kreves tilbake.

Dersom feilutbetalingen har medført høyere utlignet skatt, herunder trygdeavgift, kan tilbakebetalingsbeløpet reduseres med den merskatten som skyldes feilutbetalingen.

Aetat kan fra utbetalingstidspunktet kreve renter med 0,5 prosent pr. måned ved tilbakekreving av ytelser etter første ledd første punktum. Det kan ellers ikke kreves renter.

§ 23 *Innkreving og tvangsgrunnlag*

Aetat Arbeidsdirektoratet kan bestemme at innkreving skal skje gjennom Statens innkrevingsentral.

Krav på tilbakebetaling etter § 22 første og tredje ledd er tvangsgrunnlag for utlegg.

Aetat og Statens innkrevingsentral kan inndrive krav som nevnt i andre ledd ved trekk i lønn og andre liknende ytelser etter reglene i dekningsloven § 2-7. Innkrevingsentralen kan også inndrive kravet ved å stifte utleggs pant for kravet dersom panteretten kan gis rettsvern ved registrering i et register eller ved underretning til en tredjeperson, jf. panteloven kapittel 5, og utleggsforretningen kan holdes på innkrevingsentralens kontor etter tvangsfullbyrdsloven § 7-9 første ledd. Innkreving kan videre skje ved motregning etter reglene i lov 21. november 1952 nr. 2 om betaling og innkreving av skatt.

§ 24 *Statens partsstilling i innkrevingsaker*

Ved tvangsforretning for namsmannen og annen rettslig inndrivning og sikring av krav som skriver seg fra Aetats virksomhet, utøver Aetat lokal statens partsstilling. Dersom kravet innkreves gjennom Statens innkrevingsentral, jf. § 23 første ledd, utøver denne statens partsstilling.

Aetat Arbeidsdirektoratet kan bestemme at direktoratet eller Statens innkrevingsentral skal overta utøvelsen av partsstillingen i enkeltsaker, i grupper av saker eller på bestemte stadier ved inndrivningen eller sikringen av kravet.

I forhandlinger om gjeldsordning etter gjeldsordningsloven utøver Aetat lokal statens partsstilling med mindre annet er bestemt i medhold av andre ledd.

Ved alminnelige søksmål som er knyttet til Aetats virksomhet utøves statens partsstilling av departementet. Departementet kan delegerer utøvelsen av partsstillingen til Aetat Arbeidsdirektoratet i enkeltsaker.

Kapittel 8 *Privat arbeidsformidling og utleie av arbeidstakere*

§ 25 *Definisjoner og virkeområde*

Med privat arbeidsformidling menes all aktiv kobling mellom arbeidssøker og arbeidsgiver som utføres av and-

re enn Aetat i den hensikt å etablere et arbeidsgiver/arbeidstakerforhold.

Med utleie av arbeidstakere menes leie av arbeidstakere fra en arbeidsgiver (utleier) til en oppdragsgiver (innleier) der de innleide er underlagt oppdragsgivers ledelse.

Departementet kan gi nærmere bestemmelser om hva som menes med privat arbeidsformidling og utleie av arbeidstakere.

Bestemmelsene i dette kapitlet gjelder virksomhet som drives i Norge.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 26 *Privat arbeidsformidling*

Virksomhet som vil drive formidling av arbeidskraft må stille garanti fra bank eller forsikringsselskap tilsvarende egenkapitalkrav som gjelder for aksjeselskap.

Virksomhet som nevnt i første ledd, kan ikke kreve betaling av arbeidssøkeren for formidlingstjenesten.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere vilkår for melding, rapportering, tilsyn, organisering og drift av formidlingsvirksomheten, og kan i særlige tilfeller gjøre unntak fra forbudet i første ledd.

Departementet kan i forskrift fastsette særlige regler for virksomheter som driver formidling av sjøfolk.

Presidenten: Her foreligger et avvikende forslag, nr. 4, fra Høyre og Kristelig Folkeparti til annet ledd. Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å gå mot første og annet ledd i innstillingen. Fremskrittspartiet vil dessuten gå mot tredje og fjerde ledd.

Det votes først over innstillingens første og annet ledd – Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står her bak innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling til § 26 første og annet ledd ble med 39 mot 31 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.43.19)

Presidenten: Det votes så over forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti til annet ledd, som nå blir første ledd. Forslaget lyder:

«§ 26 annet ledd skal lyde:

Virksomhet som driver privat arbeidsformidling, kan ikke kreve betaling av arbeidssøkeren for formidlingstjenesten.»

Presidenten antar at Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet nå kan støtte dette forslaget subsidiært, men at Fremskrittspartiet vil gå imot.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre og Kristelig Folkeparti bifaltes med 60 mot 10 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.44.03)

Presidenten: Det voteres så over komiteens innstilling til tredje og fjerde ledd, som nå blir annet og tredje ledd. Fremskrittspartiet skal trolig stemme mot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 60 mot 10 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 19.44.43)

Videre var innstillet:

§ 27 Utleie av arbeidstakere

Virksomhet som har til formål å drive utleie av arbeidstakere må stille garanti fra bank eller forsikringsselskap tilsvarende de egenkapitalkrav som gjelder for aksjeselskap.

Virksomheter som leier ut arbeidstakere må oppfylle følgende betingelser:

1. Virksomhet som har leiet ut en arbeidstaker, kan ikke begrense arbeidstakerens mulighet til å ta arbeid hos innleier etter at ansettelsesforholdet hos utleier er avsluttet.
2. Virksomheten kan ikke leie ut en arbeidstaker til en av arbeidstakerens tidligere arbeidsgivere før det har gått seks måneder siden arbeidstakeren sluttet hos denne.
3. Virksomheten kan ikke kreve betaling av arbeidstakeren for utleietjenester.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere vilkår for melding, rapportering, tilsyn, organisering og drift av utleievirksomheten.

Presidenten: Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å gå mot første ledd, mens Fremskrittspartiet også vil gå mot annet og tredje ledd.

Det voteres over første ledd – Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak innstillingen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling til § 27 første ledd ble med 39 mot 31 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 19.45.27)

Presidenten: Det voteres så over komiteens innstilling til § 27 annet og tredje ledd, som nå blir første og annet ledd.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 56 mot 10 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 19.45.52)

Videre var innstillet:

Kapittel 9 Sanksjoner**§ 28 Utestengning**

Arbeidsgivere og arbeidstakere som ikke fyller rimelige krav Aetat stiller i forbindelse med sine tjenester, kan utestenges fra hele eller deler av Aetats tilbud for en tidsavgrenset periode.

§ 29 Straff for å gi uriktige opplysninger og for å ikke gi nødvendige opplysninger

Dersom forholdet ikke går inn under strengere straffebud, straffes med bøter

- a) den som etter bestemmelse eller pålegg med hjemmel i denne loven plikter å gi opplysninger og meldinger, men som forsettlig eller uaktsomt forsømmer å gjøre dette,
- b) den som mot bedre vitende gir uriktige opplysninger eller holder tilbake opplysninger som er viktige for rettigheter eller plikter etter denne loven.

Påtale etter denne bestemmelsen finner bare sted etter krav fra Aetat Arbeidsdirektoratet eller den det gir fullmakt.

§ 30 Straff for overtredelse av bestemmelser fastsatt eller med hjemmel i §§ 26 og 27

Dersom forholdet ikke går inn under strengere straffebud, straffes med bøter den som forsettlig eller uaktsomt overtrer de bestemmelser som er fastsatt i eller med hjemmel i §§ 26 og 27.

Overtredelser etter første ledd påtales bare dersom allmenne hensyn tilsier dette.

Kapittel 10 Sluttbestemmelser**§ 31 Ikrafttredelse**

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

§ 32 Endringer i annen lovgivning

Fra den tid loven her trer i kraft, gjøres følgende endringer i annen lovgivning:

1. Lov 27. juni 1947 nr. 9 om tiltak til å fremme sysselsetting oppheves.
2. I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

I oversikten, innledningsvis i kapittel 4, strykes det siste strekpunktet, slik det lyder i dag. Nytt siste strekpunkt skal lyde:

- utestengning står i § 4-28.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 4-28 skal lyde:

Utestengning

Dersom et medlem har gitt uriktige opplysninger om forhold som har betydning for retten til dagpenger under arbeidsløshet og vedkommende var klar over eller burde vært klar over dette, kan Aetat gjøre vedtak om å utestenge vedkommende fra retten til dagpenger i inntil tolv uker første gang og inntil 26 uker ved gjentakelser innen de siste tre årene. Det samme gjelder dersom vedkommende har unnlatt å gi opplysninger av betydning for retten til stønad.

Departementet kan gi nærmere forskrifter om utestengningstidens lengde.

Presidenten: Til første ledd første punktum foreligger et avvikende forslag, nr. 5, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«I lov om folketrygd skal § 4-28 første punktum lyde:

Dersom et medlem har gitt uriktige opplysninger om forhold som har betydning for retten til dagpenger under arbeidsløshet og vedkommende var klar over eller burde vært klar over dette, kan Aetat gjøre vedtak om å utestenge vedkommende fra retten til dagpenger i inntil tolv uker første gang og inntil 52 uker ved gjentakelser innen de siste tre årene.»

V o t e r i n g :

1. Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til § 4-28 første ledd første punktum og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 58 mot 11 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 19.47.12)
2. Komiteens innstilling til paragrafens øvrige ledd og punktum bifaltes enstemmig.

Videre var innstillet:

§ 21-3 skal lyde:

Medlemmets opplysningsplikt

En person som krever en ytelse, plikter å gi de opplysninger og levere de dokumenter som er nødvendige for at trygdens organer skal kunne vurdere om vedkommende har rett til ytelsen. Den som mottar en ytelse, plikter å underrette trygdens organer om endringer i forhold som kan være avgjørende for om vedkommende fortsatt har rett til ytelsen eller for å kunne kontrollere ytelsens størrelse.

Trygdens organer kan kreve at den som mottar eller har mottatt en ytelse, gir de opplysninger og leverer de dokumenter som er nødvendige for å kontrollere ytelsens størrelse eller vilkårene for rett til ytelsen.

Trygdens organer kan kreve at den som krever eller mottar en ytelse, lar seg undersøke eller intervju av lege eller annen sakkyndig dersom de finner at det er nødvendig.

§ 21-4 skal lyde:

Innhenting av opplysninger og uttalelser

Ved behandling av krav om ytelser eller kontroll av løpende ytelser og tidligere utbetalte ytelser etter denne loven har trygdens organer rett til å innhente nødvendige opplysninger fra behandlingspersonell og andre som yter tjenester for trygdens regning. Det samme gjelder i forhold til arbeidsgiver, tidligere arbeidsgivere, offentlig myndighet, bank, forsikringsselskap, privat pensjonsordning, utdanningsinstitusjon, samt Statens lånekasse for utdanning. De som blir pålagt å gi opplysninger, plikter å gjøre dette uten godtgjørelse.

De som gir behandling eller yter tjenester for trygdens regning, plikter etter krav fra trygdens organer å gi de erklæringer og uttalelser som er nødvendige for at trygdens organer skal kunne vurdere rettigheter og plikter etter denne loven. Det samme gjelder andre særskilt sakkyndige. I en legeerklæring om sykefravær plikter legen å opplyse om en sykdom eller en skade kan ha sammenheng med arbeidssituasjonen.

Trygdens organer kan pålegge helseinstitusjoner, fengsler og boformer for heldøgns omsorg og pleie å gi rutinemessige meldinger om innskriving og utskrivning av klienter.

De som blir pålagt å gi opplysninger, erklæringer og uttalelser, plikter å gjøre dette uten ugrunnet opphold og uten hinder av taushetsplikt.

Trygdens organer har videre rett til å innhente nødvendige opplysninger ved bevisopptak etter reglene i tvistemålsloven, eller ved politiet.

§ 21-5 skal lyde:

Bistand fra barnevernstjenesten, sosialtjenesten og kommunale organer etter lov om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere

Barnevernstjenesten, sosialtjenesten og kommunale organer etter lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere plikter å innhente opplysninger og gi uttalelser til trygdens organer om forhold som har betydning for behandlingen av saker etter denne loven.

Departementet gir forskrifter om samarbeid mellom trygdens organer og barnevernstjenesten, sosialtjenesten og kommunale organer etter lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning for nyankomne innvandrere.

§ 21-6 nytt fjerde punktum skal lyde:

Adgangen til å fastsette nytt dagpengegrunnlag er uttømmende regulert i § 4-16.

§ 21-9 tredje ledd skal lyde:

Opplysninger til andre forvaltningsorganer, se forvaltningsloven § 13 b nr. 5 og 6, kan gis bare når det er nødvendig for å fremme trygdens oppgaver eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade på noens helse. I saker om dagpenger under arbeidsløshet etter kapittel 4 og yrkesrettet atferd etter kapittel 11 kan nødvendige opplysninger utveksles mellom Aetat og trygdeetaten uten hinder av taushetsplikten. En bruker-

kontakt som nevnt i § 15- 12 femte ledd, kan få oppgitt navn og adresse på enslige forsørgere som mottar overgangsstønad innenfor brukerkontaktens virkeområde, uten hinder av taushetsplikten.

§ 21-10 nytt tredje ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrifter om at underretning om vedtak ikke behøver å gis når vedtaket gjelder stans av dagpenger eller ytelser under yrkesrettet attføring av grunner som er åpenbart kjent for medlemmet, og det er gitt forhåndsorientering om at retten til ytelse bortfaller i slike tilfeller.

§ 21-12 A skal lyde:

Klage og anke i trygdesaker – Aetat

Aetats vedtak etter folketrygdloven kan påklages til det nærmest overordnede forvaltningsorgan. Klagen fremsettes for det forvaltningsorgan som har truffet vedtaket.

Vedtak i klagesak etter folketrygdloven kapittel 4 og 11, og vedtak i klagesak etter arbeidsmarkedsloven § 22 om ytelser etter folketrygdloven kan ankes inn for Trygderetten etter bestemmelsene i lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten. Fristen for klage og anke er seks uker.

Vedtak som nevnt i bestemmelsen her, kan ikke bringes inn for de alminnelige domstolene før mulighetene til å klage og anke er nyttet fullt ut.

§ 21-14 skal lyde:

Ytelser ved yrkesrettet attføring

Aetat gjør vedtak om forhold som etter andre ledd i paragrafen her ikke skal avgjøres av trygdeetaten.

Trygdeetaten gjør vedtak om

- a) *de medisinske vilkår etter § 11-11 tredje ledd,*
- b) *hvorvidt særreglene i § 11-20 kommer til anvendelse.*

Krav om ytelser etter folketrygdloven kapittel 11 settes fram for Aetat på vedkommendes bosted.

En person som oppholder seg i utlandet skal sette fram krav for det organ Aetat Arbeidsdirektoratet bestemmer.

§ 21-15 skal lyde:

Dagpenger under arbeidsløshet

Aetat gjør vedtak om dagpenger under arbeidsløshet etter kapittel 4.

Krav om dagpenger under arbeidsløshet settes fram for Aetat på vedkommendes bosted eller oppholdssted.

Dagpenger under arbeidsløshet for fiskere og fangstmenn etter § 4-18 behandles av de organer og etter de regler som departementet bestemmer.

Lovhjemlet taushetsplikt er ikke til hinder for nødvendig utveksling av opplysninger i ytelsessaker mellom Aetats organer og de organer som er fastsatt med hjemmel i tredje ledd.

§ 22-14 femte ledd skal lyde:

Trekk etter § 22-15 tredje ledd og avregning etter § 22-16 tredje ledd avbryter foreldelse. Det samme gjelder for trekk etter arbeidsmarkedsloven § 23. Dersom

slikt trekk opphører, varer virkningen av avbrutt foreldelse i ett år etter at trekket opphørte.

§ 22-15 femte ledd skal lyde:

For dagpenger under arbeidsløshet etter kapittel 4 og ytelser under yrkesrettet attføring etter kapittel 11 gjelder arbeidsmarkedsloven §§ 22 og 23.

§ 25-10 femte ledd oppheves.

3. I lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten gjøres følgende endringer:

§ 11 første ledd skal lyde:

Anke til Trygderetten skal fremsettes skriftlig eller muntlig til vedkommende trygdekontor når det gjelder vedtak etter lovgivning som hører under Rikstrygdeverket, til Aetat i vedkommendes distrikt når det gjelder vedtak etter lovgivning som hører under Aetat Arbeidsdirektoratet, og for øvrig til den institusjon som saken hører under.

§ 11 tredje ledd skal lyde:

Trygdekontor, Aetat eller vedkommende annen institusjon som mottar muntlig anke, skal sørge for å sette den opp skriftlig og underskrive den sammen med den ankende part.

§ 23 fjerde skal lyde:

Departementet skal anses som part i relasjon til bestemmelsen i andre og tredje ledd etter lovgivning som hører under Aetat Arbeidsdirektoratet.

Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

4. I lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. gjøres følgende endringer:

§ 56 A skal lyde:

Informasjon ved masseoppsigelser

1. *Med masseoppsigelser menes oppsigelser som foretas overfor minst 10 arbeidstakere innenfor et tidsrom på 30 dager, uten at oppsigelsene er begrunnet i de enkelte arbeidstakeres forhold. Andre former for opphør av arbeidskontrakter som ikke er begrunnet i de enkelte arbeidstakeres forhold, skal tas med i beregningen såfremt minst fem sies opp.*
2. *Arbeidsgiver som vurderer å gå til masseoppsigelser, skal så tidlig som mulig innlede drøftinger med arbeidstakernes tillitsvalgte med sikte på å komme fram til en avtale for å unngå masseoppsigelser eller for å redusere antall oppsagte. Dersom oppsigelser ikke kan unngås skal de uheldige sidene ved dem søkes redusert. Drøftingene skal omfatte mulige sosiale tiltak med sikte på blant annet støtte til omplassering eller omskolering av de oppsagte. Arbeidstakernes representanter kan la seg bistå av sakkyndige. Arbeidsgiver har plikt til å innlede drøftinger selv om de planlagte oppsigelsene skyldes andre enn arbeidsgiver og som har beslutningsmyndighet overfor denne, f.eks. en konsernledelse.*
3. *Arbeidsgiver har plikt til å gi arbeidstakernes tillitsvalgte alle relevante opplysninger, herunder skriftlig*

melding om grunnene til eventuelle oppsigelser, antall arbeidstakere som vil kunne bli oppsagt, hvilke arbeidsgrupper de tilhører, antall arbeidstakere som normalt er ansatt, hvilke arbeidstakergrupper som normalt er sysselsatt og over hvilken periode oppsigelsene vil kunne skje. Den skriftlige meldingen skal også inneholde kriterier for utvelgelse av de som eventuelt skal sies opp og kriterier for beregning av eventuelle ekstraordinære sluttvederlag. Meldingen skal gis tidligst mulig, senest samtidig med at arbeidsgiver innkaller til drøftinger. *Tilsvarende melding skal også gis til Aetat, jf. arbeidsmarkedsloven § 8.*

4. Arbeidstakernes tillitsvalgte kan kommentere meldingen direkte overfor Aetat.
5. Planlagte masseoppsigelser får tidligst virkning 30 dager etter at Aetat er underrettet. *Aetat kan forlenge fristen i henhold til arbeidsmarkedsloven § 8 tredje ledd.*

5. I lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering gjøres følgende endring:

Ny § 3 a skal lyde:

Meldeplikt til offentlig myndighet (Aetat)

Før permittering skal arbeidsgiver gi melding til offentlig myndighet (Aetat) i henhold til arbeidsmarkedsloven § 8.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes enstemmig.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

Videre var innstillet:

B.

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om retningslinjer, godkjenningsordninger eller andre krav som er egnet til å sikre seriøsitet i arbeidsutleiebransjen.

Presidenten: B blir i samsvar med forretningsordenens § 30 fjerde ledd å sende Stortinget.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstillet til Odelstinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om lønnsnemndbehandling av arbeidstvisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Norges Rederiforbund i forbindelse med tariffrevisjonen 2004

§ 1

Tvisten mellom Oljearbeidernes Fellessammenslutning og Norges Rederiforbund i forbindelse med tariffrevisjonen 2004 skal avgjøres av Rikslønnsnemnda.

§ 2

Det er forbudt å iverksette eller opprettholde arbeidsstans eller blokade til løsning av tvisten.

Reglene i lov av 19. desember 1952 nr. 7 om lønnsnemnd i arbeidstvister får tilsvarende anvendelse.

§ 3

Loven trer i kraft straks.

Loven opphører å gjelde når Rikslønnsnemnda har avsagt kjennelse i tvisten.

Presidenten: Sosialistisk Venstreparti har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes med 58 mot 9 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 19.48.35)

Presidenten: Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Presidenten regner med at Sosialistisk Venstreparti vil gå imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet bifaltes med 57 mot 10 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 19.49.01)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli sendt Lagtinget.

S a k n r . 6

Referat

1. (19) Lagtingets presidentskap melder at Lagtinget har antatt Odelstingets vedtak til
 1. lov om endringer i lov 4. juli 2003 nr. 84 om frittstående skolar (Besl. O. nr. 1 (2004-2005))
 2. lov om endring i lov 20. juni 2003 nr. 56 om fagskoleutdanning (Besl. O. nr. 2 (2004-2005))
 3. lov om endringer i lov 6. desember 2002 nr. 72 om folkehøgskoler (Besl. O. nr. 3 (2004-2005))
 4. lov om bokføring (bokføringsloven) (Besl. O. nr. 4 (2004-2005))
 – og at lovvedtakene er sendt Kongen.
Enst.: Vedlegges protokollen.
2. (20) Lov om innkreving av underholdsbidrag mv. (bidragsinnkrevingsloven) (Ot.prp. nr. 18 (2004-2005))
Enst.: Sendes familie-, kultur- og administrasjonskomiteen.

3. (21) Lov om endring i offentlegheitslova (Ot.prp. nr. 16 (2004-2005))
4. (22) Lov om europeiske selskaper ved gjennomføring av EØS-avtalen vedlegg XXII nr. 10a (rådsforordning (EF) nr. 2157/2001) (SE-Ioven) (Ot.prp. nr. 17 (2004-2005))
Enst.: Nr. 3 og 4 sendes justiskomiteen.
5. (23) Lov om endringer i lov 25. mars 1994 nr. 7 om sikring mot og erstatning for naturskader (naturskadeloven) og lov 16. juni 1989 nr. 70 om naturskade-forsikring (Ot.prp. nr. 19 (2004-2005))
Enst.: Sendes næringskomiteen.
6. (24) Lov om omdanning av Kystverket produktjonsvirksomhet til statsaksjeselskap (Ot.prp. nr. 20 (2004-2005))
Enst.: Sendes samferdselskomiteen.

Møtet hevet kl. 19.50.
